

Društvena otpornost kao nužan koncept u razumijevanju snalaženja i nošenja s COVID-19 pandemijom

Branko Ančić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

HRZZ-CORONA projekt
„Otpornost hrvatskog društva
uslijed COVID-19 pandemije –
SOCRES”, voditelj: doc.dr.sc.
Branko Ančić

Pojam otpornosti

- pojam otpornosti u zadnjih petnaestak godina postao je zanimljiv unutar nekoliko akademskih disciplina
- koncept koji će nam pomoći u razumijevanju reakcija i razvoja društava na izgledne izazove u ovom stoljeću
- otpornost kao mjeru održavanja sustava i njihovih sposobnosti da apsorbiraju promjene i poremećaje, a da pri tom i dalje održavaju isti odnos između populacija ili između varijabli stanja (Holling 1973:14)
  - U modelima ekosustava tipične varijable stanja su veličina ili koncentracija populacije biljaka, životinja i resursa (nutrijenti, organski materijali)
- pod utjecajem teorije kompleksnih adaptivnih sustava znanstvenici su proširili Hollingovu hipotezu
- magnitudu poremećaja koji može biti apsorbiran prije nego sustav promijeni svoju strukturu na način da se promijene varijable i procesi koji kontroliraju ponašanje (Gunderson and Pritchard 2002)
  - samo određeni i mali skup biljaka, životinja i abiotičkih procesa regulira hijerarhijsku strukturu ekosustava
- otpornost shvaćena kao kapacitet sustava da iskusi šokove dok istovremeno zadržava sve esencijalne funkcije, strukture, povratne sprege te samim time i svoj identitet (Walker et al. 2006)
- Neil Adger smatra kako je važno nešto naučiti iz ekoloških debata o otpornosti i primijeniti te pristupe i u sociologiji, odnosno primijeniti koncept otpornosti i na društvene sustave i infrastrukturu
- **socijalno-ekološki kolaps** kojeg možemo očekivati
  - 11% svjetske populacije izložene raznim prirodnim opasnostima, a čine 53% svih stradalih; s druge strane, najrazvijenije zemlje čine 15% svjetske populacije izložene prirodnim opasnostima, ali predstavljaju samo 1,8% žrtava (Peduzzi et al. 2009; Peduzzi, Dao, and Herold 2002)

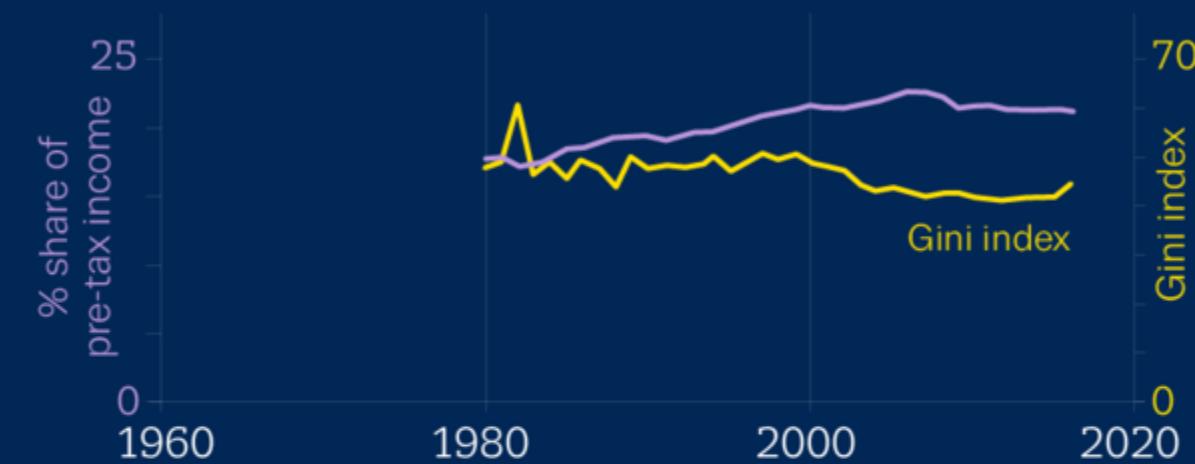
Danger signs

History suggests that when these indicators rise, the likelihood of collapse is greater.

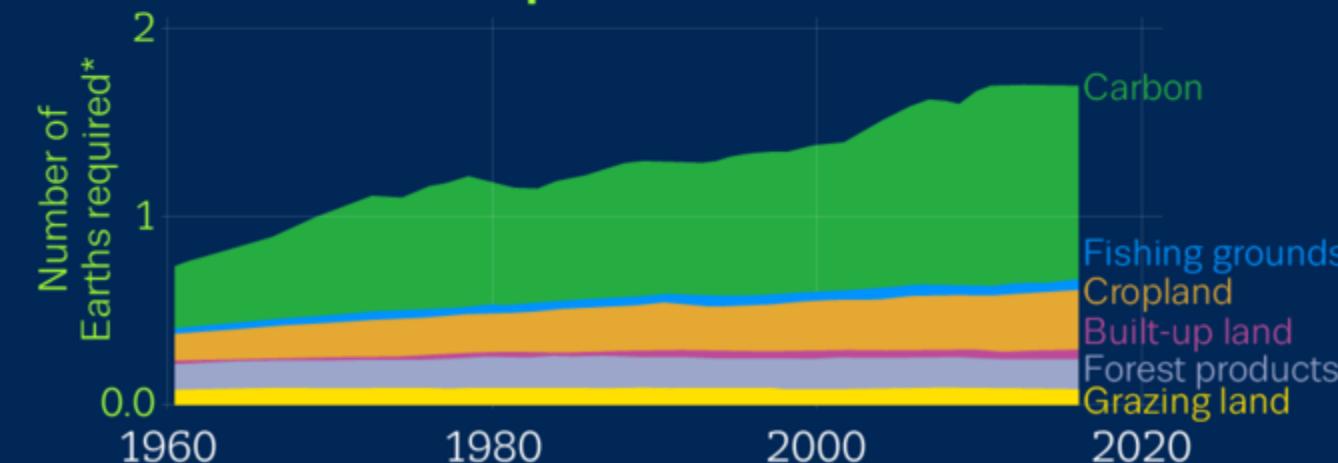
Climate change

Inequality

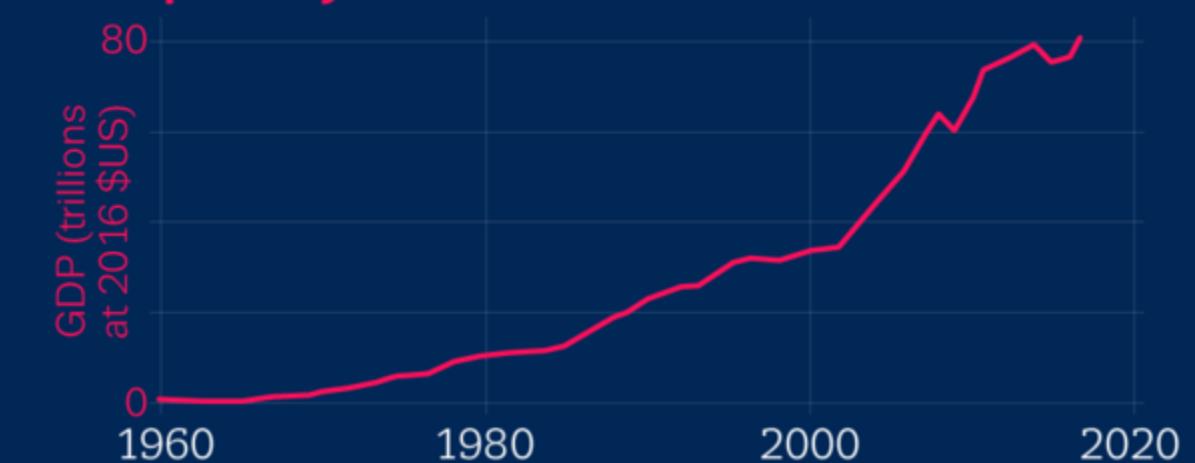

Environmental impact

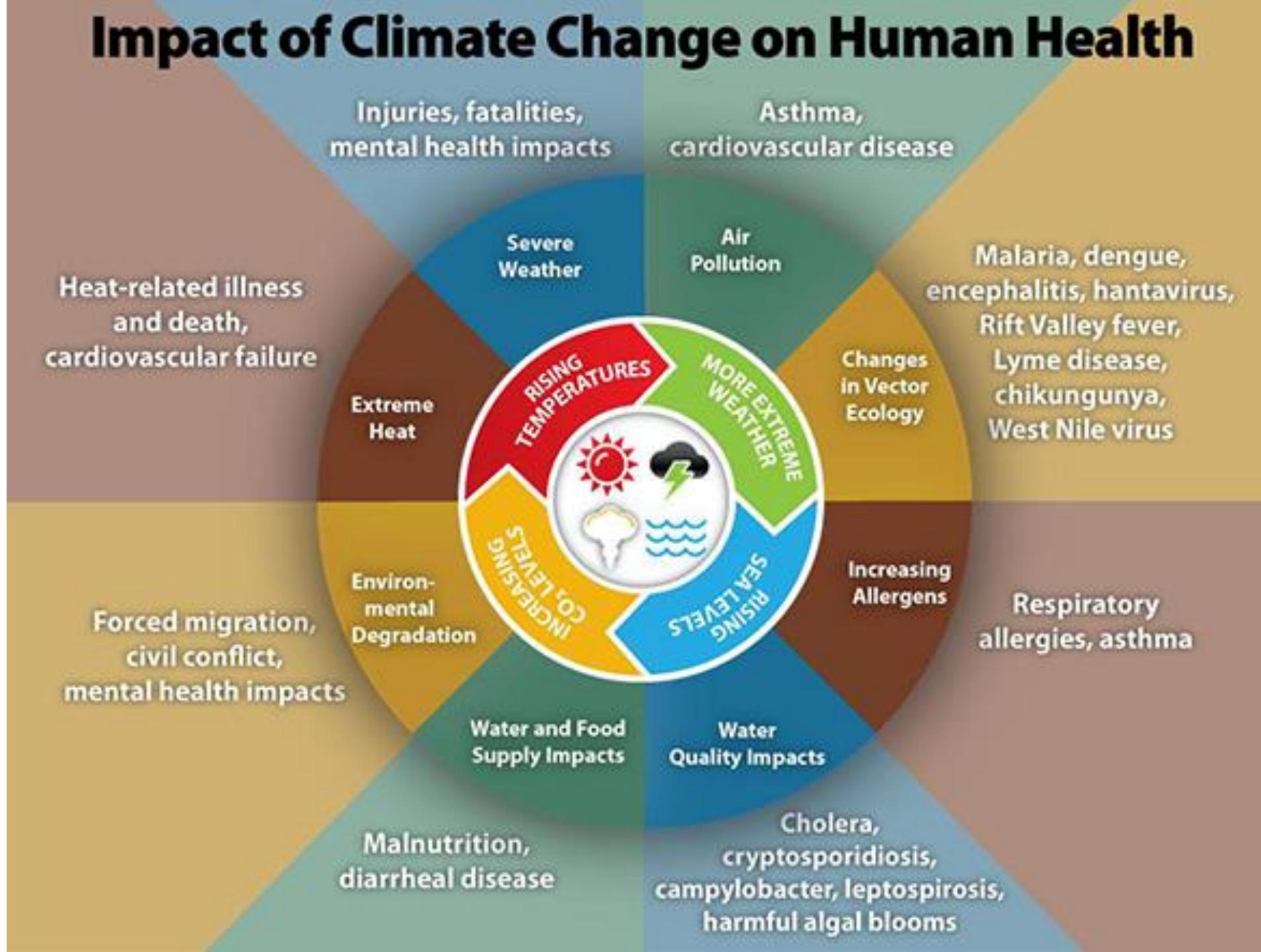

*a measure of ecological footprint, describing Earth's capacity to support our demands

Complexity

Impact of Climate Change on Human Health

Društvena otpornost

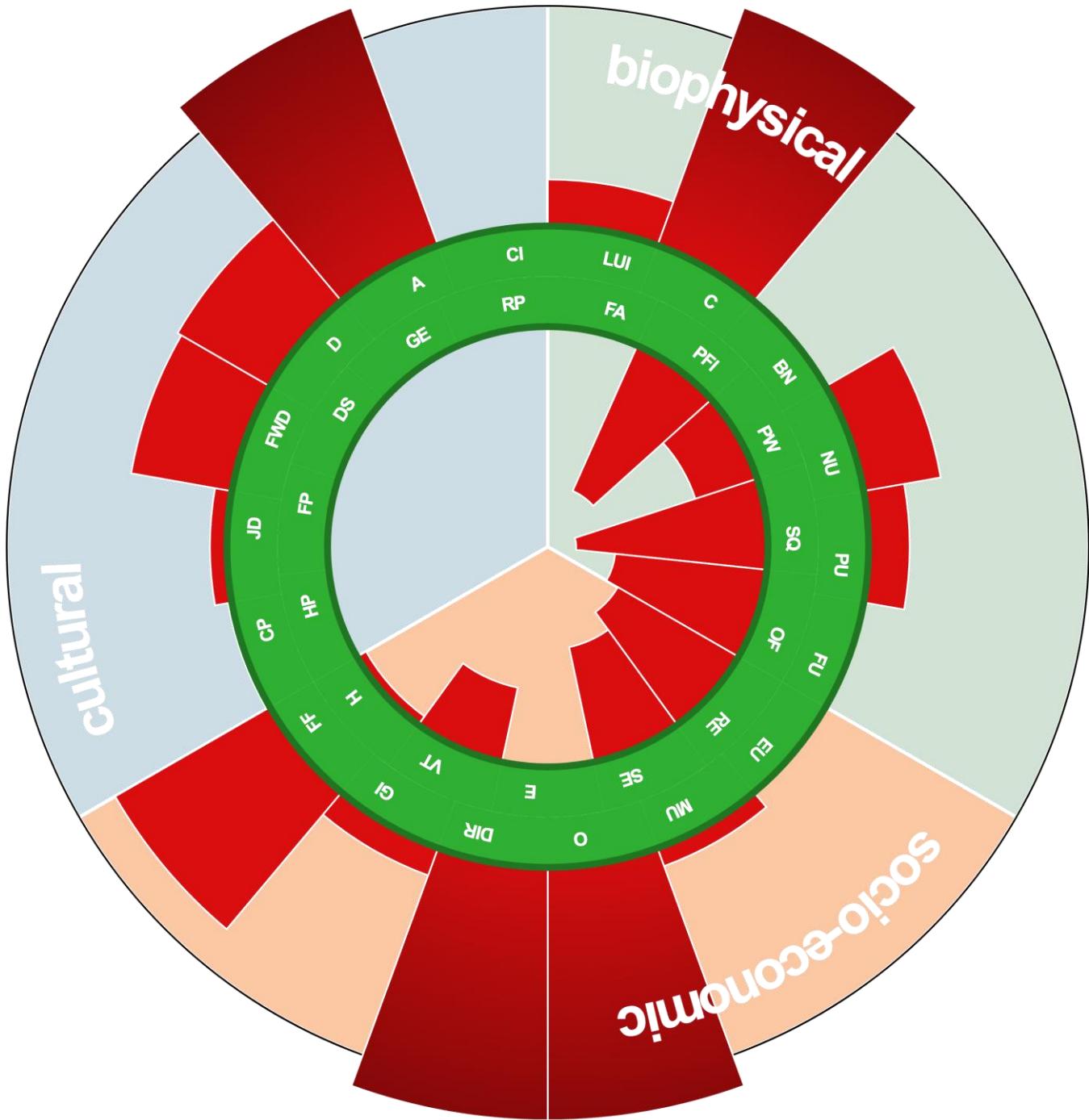
- fokus **društvene otpornosti** nema fokus na individualnim atribucijama otpornosti
- proučavanje otpornosti nije zanemarivanje studija siromaštva već uzima u obzir njena ograničenja i izazove poput promatranja siromašnih kao pasivnih žrtava bez sagledavanja njihovog potencijala da kao akteri mogu utjecati na neke od negativnih okolnosti koje ih određuju
- koncept otpornosti je adekvatan upravo u proučavanju dinamike **ekonomskih poteškoća** (hardships) u vremenu krize
- kapacitet otpornosti stvara se u dugoročnoj perspektivi s čime smo usmjereni prema razumijevanju strukturnih temelja otpornosti
- otpornost kao koncept nema u zadatku objasniti dugoročne trajektorije (putanje) nepovoljnih životnih stanja (Estêvão, Calado, and Capucha 2017)
- Istraživanja otpornosti se trebaju fokusirati na proučavanje perioda **krize**
- bez obzira od kuda šokovi i nedaće dolaze, one će upravo baciti svjetlo na to kako društva funkcioniraju
- kada su šokovi egzogeni, poput prirodnih katastrofa ili pak globalne pandemije kao što je COVID-19 pandemije, kreiraju se disruptcije i dodatni šokovi koji proizlaze iz društvenih rascjepa
- Upravo je zato kontraproduktivno ljudi dijeliti na otporne i neotporne

Društvena otpornost

- Društvena otpornost u svojoj analizi mora uzeti u obzir društvena **pravila** i **resurse** zajedno s odnosima **moći**
- Društvena pravila mogu biti formalna i neformalna
  - građanska i socijalna prava, društvene povlastice i pravila o društvenoj protekциji i načinu kako tržišta funkcioniraju (Dagdeviren et al. 2020)
- Resursi
  - distribucija bogatstva i prihoda, javne investicije u obrazovanje ili pak zdravstveni sustav, osiguravanje društvene zaštite pojedincima
- Ovisnost o političkoj moći, ali i dominantnim idejama
- Sinkronijska i dijakronijska perspektiva
- Primjeri iz **Velike recesije** (2008)
  - Važnost socijalnih osiguranja i socijalnih davanja (ključni instrumenti društvene otpornosti u modernim društvima)
  - Primjer naknada za radnike u Njemačkoj
  - Agresivne mjere štednje u VB – daljnje narušavanje društvene otpornosti
  - Značajan dio populacije su patili su od gubitaka poslova, gubitka štednji i siromaštva dok su se banke brzo oporavljale i vrlo brzo registrirale prihode (Thompson, 2013)
  - Mjere štednje primjer su neoliberalnog modela upravljanja u kojima pravila, resursi i odnosi moći pogoduju primarno kapitalistima – a to je politički izbor!

SOCRES projekt

- **Društvena otpornost** razumijeva se kao koncept koji obuhvaća pojedince, organizacije i zajednice (ili društvo samo po sebi) i njihove sposobnosti i sposobnosti da apsorbiraju, nose se i prilagode prijetnjama koje mogu biti društvene i/ili okolišne prirode. **Društvena otpornost** sposobnost je društva da podnese vanjske šokove u svojoj društvenoj infrastrukturi.
- Glavni cilj istraživanja ovog projekta je istražiti značajke **društvene otpornosti** u hrvatskom društvu usred pandemije COVID-19 i njezinih neposrednih posljedica
- Sociologija, politička ekonomija, politička ekologija
- 3 dimenzije **društvene otpornosti**:
  - Sposobnost suočavanja (coping capacities)
  - Adaptivni kapaciteti
  - Transformacijski kapaciteti („kapaciteti za sudjelovanje“)
- Projekt istražuje tri široko postavljene determinante društvene otpornosti:
  - (1) društvene odnose i mreže,
  - (2) znanje, narative i medijske okvire, i
  - (3) društveni metabolizam i institucijske kapacitete

INDICATOR	ABBR.	Slovenia
Nitrogen Use	NU	113.99
Organic Farming	OF	9.52
Biodiversity Neglect	BN	20.5
Wilderness Protection	WP	55.07
Land-use Intensity	LU	0.24
CO2 Emissions	CE	7.31
Forest Area	FA	61.97
Distrust	DT	4.55
Degrowth Support	DS	61.34
Anthropocentrism	AC	7.7
Climate Change Nonchalance	CN	59.5
Renewable Energy Priority	RP	84.95
Job Dissatisfaction	JD	7.44
Life Satisfaction	LS	6.25
Gender Inequality	GI	0.05
Expected Education Years	EY	17.2
Voter Turnout	VT	54.58
Materials Use	MU	25.7
Renewable Energy	RE	20.88
Fatty Food Imbalance	FF	119.32
Healthy Life Expectancy	HE	70.5
Overwork	OW	38.54

Hvala!

„Stavi masku na nos i udalji se“ - Determinante percepcije rizika od COVID-a 19 i protektivno ponašanje u RH”

Adrijana Šuljok

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Dragan Bagić

Filozofski fakultet u Zagrebu

HRVATSKI POLITOLOŠKI RAZGOVORI 2020.

POLITIKA U DOBA PANDEMIJE

Zagreb, 6. i 7. studenog 2020.

HRZZ-CORONA projekt „Otpornost hrvatskog društva uslijed COVID-19 pandemije – SOCRES”, voditelj: dr.sc. Branko Ančić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Uvod

- prosinac 2019. prvi poznati slučajevi – Wuhan, pokrajina Hubei, Kina
- Hrvatska – prvi slučajevi u veljači 2020.
- 11.3. 2020. – WHO – proglašenje pandemije: teški akutni respiratorni sindrom koronavirus 2 - SARS-CoV-2; COVID-19 (2009. „svinjska gripa“; 20. st. „španjolska gripa“ – 20-50 mil. , „azijska gripa“, „hongkonška gripa“ – 1-4 mil.)
- **Polazište: pandemija nije samo biomedicinski, nego je i društveni fenomen i problem te zahtijeva interdisciplinarni pristup!**
- **Ciljevi:**
  - kako ljudi percipiraju opasnost od virusa (SARS-CoV-2) tj. bolesti i koliko su skloni pridržavati se preventivnih zdravstvenih mjera te koji faktori mogu utjecati na to
  - utvrditi sociodemografske, ekonomске, političke i iskustvene determinante percepcije rizika i protektivnog ponašanja te njihove međuodnose

Teorijski pristupi

- Različiti teorijski pristupi pokušavaju razumjeti i predvidjeti modele zdravstvenog ponašanja
- uglavnom iz područja socijalne psihologije npr. *health belief model* – „*model znanstvenih uvjerenja*“ (HBM), *protection motivation theory* (PMT) itd. ili socijalne epidemiologije
- *health belief model* jedan je od najstarijih i češće korištenih, unatoč ograničenjima
  - preventivno ponašanje ovisi o tome kako pojedinci percipiraju osobnu prijetnju zdravlju (podložnost i težina bolesti) te percepciji da će određena preventivna ponašanja biti učinkovita (percipirane koristi promjene ponašanja, uočene barijere za promjenu ponašanja, „znakovi za akciju“)
- socijalni kontekst također utječe na zdravstveno ponašanje – društvene nejednakosti - neke društvene klase imaju više prepreka za promjenu ponašanja u svojim socijalnim uvjetima
- teorije rizika – percepcija rizika (Adams, 1995) - javna zabrinutost veća kod novih, nepoznatih prijetnji i kad pojedinci ne osjećaju da mogu kontrolirati rizik
- rizik kao društvena konstrukcija - socijalni, kulturni i kontekstualni čimbenici percepcija rizika (iako je opasnost objektivna – objektivni zdravstveni rizici); fokus na veće sudjelovanja javnosti u procjeni rizika - povećati legitimitet i javno prihvatanje odluka (Slovic, 1999)

Dosadašnja istraživanja

- Inozemna istraživanja ukazuju na utjecaj sociodemografskih te psiholoških varijabli na percepciju rizika te pridržavanje preventivnih mjera
  - **Spol:** žene su manje sklone riziku, percipiraju situacije rizičnjima te su sklonije usvojiti preventivne zdravstvene mjere (npr. Lau i sur., 2003.) – žene inače više brinu o zdravlju te im je interes za zdravstvenu tematiku veći nego kod muškaraca
  - **Dob** kao prediktor percepcije rizika i protektivnog ponašanja: većina istraživanja – stariji percipiraju veći rizik, te se skloniji pridržavanju mjera (npr. Lau, Yang, Tsui i Kim, 2003). Neke studije opovrgavaju – mlađi su skloniji pridržavati se mjera (npr. Rubin, Amlo^t, Page i Wessely, 2009; uglavnom studije „hipotetskih situacija“)
  - **Obrazovanje:** rezultati studija nisu jednoznačni iako mnoge ukazuju na pozitivnu vezu između razine obrazovanja i pridržavanja mjera (Tang i Wong, 2004.)
  - **Povjerenje i komunikacija:** viša razina povjerenja u vlasti - vjerojatnije usvajanje mjera predostrožnosti (Tang i Wong, 2005., Rubin i sur., 2009.); nedosljedne informacije - pojedinci dovode u pitanje vjerodostojnost dostupnih podataka – utjecaj na poštivanje karantene (Cava i sur., 2005.)
  - **Znanje:** studija - znanje o načinu prenošenja SARS-a povezano je s većim usvajanjem mjera predostrožnosti ponašanja (Leung i sur., 2004.); studija provedena u Nizozemskoj utvrdila je da nema povezanosti znanja o SARS-u i ponašanja (Brug i sur., 2004.; Nizozemska nije bila zahvaćena SARS-om – percepcija rizika niska)
  - **(viša percepcija rizika)** - vjerojatnije su prakticirali protektivno ponašanje – starije osobe, žene i obrazovanije osobe.

Metodologija istraživanja

- Rezultati se temelje na telefonskom istraživanju provedenom između kolovoza i listopada 2020. godine (3 vala istraživanja).
- Prvi i treći val istraživanja proveden je na nacionalnom stratificiranom uzorku ispitanika starijih od 18 godina. Kućanstva su birana metodom slučajnog odabira iz baze fiksnih telefonskih brojeva, a ispitanici u kućanstvu temeljem svojih karakteristika (kvote prema spolu i dobi). Drugi val je proveden na namjernom uzorku.
  - Prvi val u periodu između 20.8. i 31.8.
  - Treći val između 15.9. i 2.10.
- Ukupno je anketirano 1.500 ispitanika, a u ovom radu se koriste podaci prvog i trećeg vala istraživanja, ukupni uzorak od 1.200 ispitanika.
- Struktura uzorka je usklađena sa strukturom populacije metodom utežavanja prema spolu, dobi i stupnju obrazovanja uz kontrolu regionalne strukture prema kojoj je uzorak bio stratificiran.

Prema Vašem mišljenju, koliko je opasan korona virus za zdravlje stanovništva?

	Ukupno	Prvi val - kolovoz 2020	Treći val - rujan/listopad 2020 .
n	1212	610	602
Iznimno opasan , posljedice bi mogle biti kobne za puno ljudi	11,6%	11,4%	11,7%
Dosta opasan , ali posljedice za veliku većinu neće biti kobne	40,6%	42,4%	38,5%
Donekle opasan , ali se pretjeruje se sa strahom i prezom	31,3%	28,7%	34,1%
Manja opasnost , korona virus je poput gripe	13,8%	13,0%	14,6%
Nikakva opasnost , korona virus zapravo ne postoji	2,8%	4,4%	1,1%

U trećem valu postoji pomak prema nešto manjoj percepciji rizika, ali i smanjenje broja onih koji negiraju postojanje virusa

$$X^2(4)=16,72; \\ p<0,01$$

Percepcija rizika od COVID-19 – prema sociodemografskim obilježjima

		n	Opasan	Donekle opasan	Manja/nikakva opasnost
Cijeli uzorak		1212	52,1%	31,3%	16,6%
Spol*	Muško	570	48,9%	32,3%	18,8%
	Žensko	642	55,0%	30,3%	14,7%
Kategorija starosti**	18-29	205	35,0%	42,8%	22,2%
	30-39	195	39,0%	41,1%	19,9%
	40-49	203	51,1%	29,7%	19,2%
	50-64	329	57,9%	27,8%	14,3%
	65+	280	67,6%	21,3%	11,1%
Obrazovanje**	Bez srednje škole	325	61,4%	21,5%	17,1%
	Trogodišnja strukovna (KV)	117	43,0%	36,5%	20,5%
	Tehnička srednja ili gimnazija (SSS)	538	49,5%	33,4%	17,1%
	Stručni studij ili prvostupnik	101	60,7%	30,2%	9,2%
	Diplomski sveučilišni studij ili više	131	41,4%	42,8%	15,8%

* - Chi-kvadrat test značajan uz 10% rizika; ** - Chi-kvadrat test značaj uz 5% rizika

Percepcija rizika od COVID-19 – prema geografskim obilježjima

		n	Opasan	Donekle opasan	Manja/nikakva opasnost
Cijeli uzorak		1212	52,1%	31,3%	16,6%
Regija	Slavonija	233	54,2%	26,9%	18,9%
	Središnja Hrvatska	135	46,6%	36,3%	17,1%
	Sjeverna Hrvatska	158	47,4%	30,3%	22,3%
	Zagreb	313	56,3%	30,6%	13,1%
	Istra i Primorje	137	50,8%	32,6%	16,6%
	Dalmacija	235	51,6%	33,5%	14,9%
Veličina naselja	do 2.000 stanovnika	480	50,3%	30,6%	19,1%
	2.001 do 10.000 stanovnika	201	54,3%	31,0%	14,8%
	10.001 do 80.000 stanovnika	233	51,3%	32,6%	16,1%
	80.001 i više	298	54,2%	31,5%	14,3%

* - Chi-kvadrat test značajan uz 10% rizika; ** - Chi-kvadrat test značaj uz 5% rizika

Percepcija rizika od COVID-19 – prema iskustvu i posljedicama

		n	Opasan	Donekle opasan	Manja/nikakva opasnost
Cijeli uzorak		1212	52,1%	31,3%	16,6%
Osobno iskustvo s COVID-19**	Bolest u kućanstvu ili samoizolacija	68	41,9%	25,9%	32,2%
	Bolest u široj obitelji, prijateljima, susjedima, poznanicima	268	49,9%	34,4%	15,7%
	Čuo za slučajeve oboljelih	123	51,0%	29,6%	19,4%
	Ne poznaje nikoga niti je čuo za slučajeve oboljelih	753	54,0%	30,9%	15,1%
Član kućanstva ostao bez posla tijekom epidemije**	Ne	1171	52,9%	30,4%	16,6%
	Da	41	28,2%	55,4%	16,4%
Promjena prihoda ukućanstva tijekom epidemije	Smanjeni	372	52,3%	28,8%	18,8%
	Ostali isti	791	52,3%	32,7%	15,0%
	Povećani	49	47,6%	27,2%	25,1%

Percepcija rizika od COVID-19 – prema strukturi kućanstva i pol. preferencije

		n	Opasan	Donekle opasan	Manja/nikakva opasnost
Cijeli uzorak		1212	52,1%	31,3%	16,6%
Djece predškolske dobi (1-6) u kućanstvu**	Ne	1099	52,7%	31,7%	15,6%
	Da	113	46,5%	27,4%	26,1%
Djeca u školskoj dobi u kućanstvu (7 do 18) **	Ne	908	55,4%	31,3%	13,3%
	Da	304	42,4%	31,1%	26,5%
Osoba starijih od 65 u kućanstvu*	Ne	836	50,1%	33,2%	16,7%
	Da	376	56,6%	27,0%	16,3%
Glasanje na parlamentarnim izborima 2020.**	Apstinenti	353	54,2%	29,6%	16,2%
	Desno (DP, Most)	82	47,0%	28,0%	25,0%
	Desni centar (HDZ)	213	58,5%	29,5%	12,0%
	Centar	41	39,7%	31,3%	29,0%
	Lijevi centar (Restart)	147	57,8%	29,8%	12,4%
	Ljevica (Možemo+)	32	56,7%	31,8%	11,5%
	Bez odgovora	344	45,8%	35,5%	18,7%

* - Chi-kvadrat test značajan uz 10% rizika; ** - Chi-kvadrat test značaj uz 5% rizika

Percepција ризика од COVID-19 – регресијски модели

Stand. Beta; Enter метода; bold= sig uz 5% ризика	Model 1	Model 2 (неставак)	Model 1	Model 2
Spol	-0,066	-0,06	Djeca u školskoj dobi (7 do 18) u kućanstvu	
Starost (kont.)	-0,176	-0,083		0,097 0,091
Образование	-0,034	-0,051	Osoba starijih od 65 u kućanstvu	-0,037 -0,029
Величина насеља	-0,02	-0,013	Glasanje за крајњу десницу на парламентарним изборима 2020	0,045 0,037
Slavonija (ref: IstraPrim)	0,006	0,003	Samoprocjena zdravstvenog stanja	-0,114 -0,116
SredisnjaH (ref: IstraPrim)	0,037	0,039	Povjerenje у Stožer	-0,067
SjevernaH (ref: IstraPrim)	0,058	0,053	Povjerenje у зnanstvenike-istraživače	-0,035
Zagreb (ref: IstraPrim)	-0,028	-0,046	Povjerenje у медије	-0,182
Dalmacija (ref: IstraPrim)	-0,017	-0,022	Povjerenje у Vladu RH	-0,02
Особно искуство с COVID-19	0,001	0,009	Povjerenje у здравствени sustav	-0,004
Члан кућанства остао без посла током коронакризе	0,039	0,037	R	0,321 0,392
Promjena prihoda уkućanstva tijekom epidemije	-0,022	-0,02	R²	0,103 0,153
Kako кућанство спaja kraj s krajem	0,051	0,059		
Djece predškolske dobi (1-6) u kućanstvu	0,023	0,014		

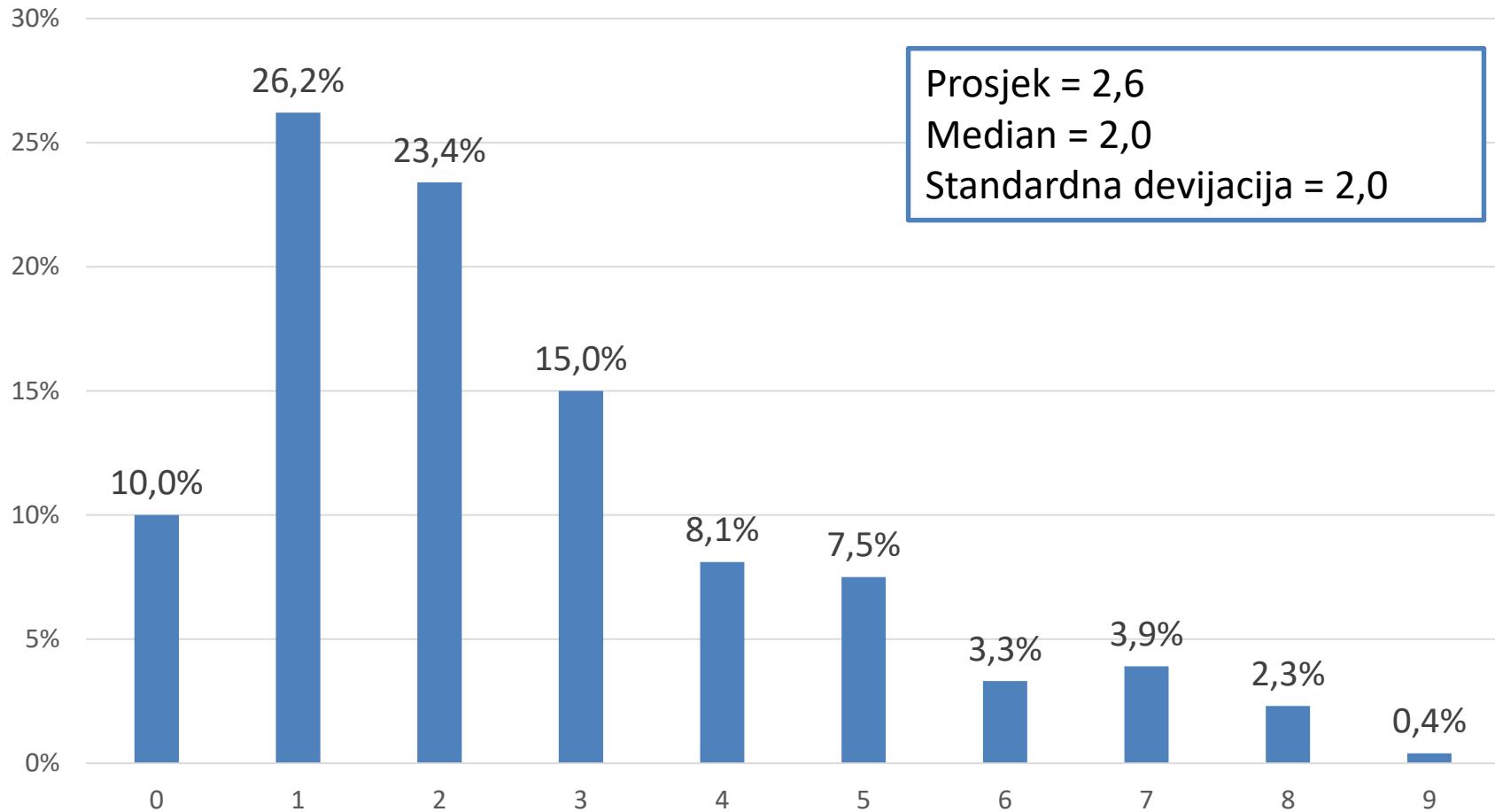
Poštivanje mjera i preporuka

Poštivanje mjera i preporuka – neke razlike s obzirom na obilježja ispitanika

- Žene nešto češće od muškaraca nose masku čim izadu iz kuće, održavaju fizičku distancu, izbjegavaju odlaske u kafiće i restorane (najveća razlika!), izbjegavaju javna mjesta, smanjuju učestalost društvenih kontakata.
- U pridržavanju gotovo svih mjera (osim nošenja maske gdje je obavezna) postoji razlika među dobnim skupinama, pri čemu se dvije najstarije (50-64, i 65+) razlikuju od mlađih. Treba naglasiti da nema znatnih razlika u poštivanju pojedinih mjera između srednjih dobnih skupina (30-39, 40-49) i najmlađe (18-29).
- Regionalne razlike u pridržavanju mjera uglavnom nisu statistički značajne, osim u slučaju održavanja fizičkog razmaka (Središnja Hrvatska i Dalmacija nešto manje od ostalih regija), nošenja maske u neobveznim situacijama (Središnja Hrvatska i Dalmacija nešto manje od ostalih regija) te izbjegavanja odlaska u kafiće i restorane (Istra i Primorje nešto više od ostalih).
- Ispitanici iz velikih gradova nešto češće nose maske čim izadu iz kuće, a nešto rjeđe izbjegavaju javni prijevoz.

Indeks nepoštivanja mjera

Broj mjera koje ispitanik ne poštuje od ukupno devet istraživanih mjera i preporuka

Indeks nepoštivanja mjera – prema sociodemografskim obilježjima

		n	Proshek	Razlike među grupama
Cijeli uzorak		1212	2,6	
Spol**	Muško	570	2,9	1>2
	Žensko	642	2,3	
Kategorija starosti**	18-29	205	3,5	1>3,4,5 2>4,5 3>4,5 5>6
	30-39	195	2,9	
	40-49	203	3,0	
	50-64	329	2,3	
	65+	280	1,7	
Obrazovanje**	Bez srednje škole	325	2,1	1>3,4,5
	Trogodišnja strukovna (KV)	117	2,4	
	Tehnička srednja ili gimnazija (SSS)	538	2,8	
	Stručni studij ili prvostupnik	101	2,8	
	Diplomski sveučilišni studij ili više	131	2,9	

* - Test značajan uz 10% rizika; ** - Test značaj uz 5% rizika

Indeks nepoštivanja mjera – prema geografskim obilježjima

		n	Prosjek	Razlike među grupama
Cijeli uzorak		1212	2,6	
Regija	Slavonija	233	2,5	-
	Središnja Hrvatska	135	2,5	
	Sjeverna Hrvatska	158	2,6	
	Zagreb	313	2,4	
	Istra i Primorje	137	2,4	
	Dalmacija	235	2,9	
Veličina naselja	do 2.000 stanovnika	480	2,6	-
	2.001 do 10.000 stanovnika	201	2,6	
	10.001 do 80.000 stanovnika	233	2,5	
	80.001 i više	298	2,5	

* - Test značajan uz 10% rizika; ** - Test značaj uz 5% rizika

Indeks nepoštivanja mjera – prema iskustvu i posljedicama

		n	Prosječno vrijednost	Razlike među grupama
Cijeli uzorak		1212	2,6	
Osobno iskustvo s COVID-19**	Bolest u kućanstvu ili samoizolacija	68	3,0	3>2, 4
	Bolest u široj obitelji, prijateljima, susjedima, poznanicima	268	2,5	
	Čuo za slučajeve oboljelih	123	3,2	
	Ne poznaje nikoga niti je čuo za slučajeve oboljelih	753	2,4	
Član kućanstva ostao bez posla tijekom epidemije	Ne	1171	2,6	-
	Da	41	2,3	
Promjena prihoda ukućanstva tijekom epidemije	Smanjeni	372	2,6	-
	Ostali isti	791	2,6	
	Povećani	49	2,3	

* - Test značajan uz 10% rizika; ** - Test značaj uz 5% rizika

Indeks nepoštivanja mjera – prema strukturi kućanstva i pol. preferencija

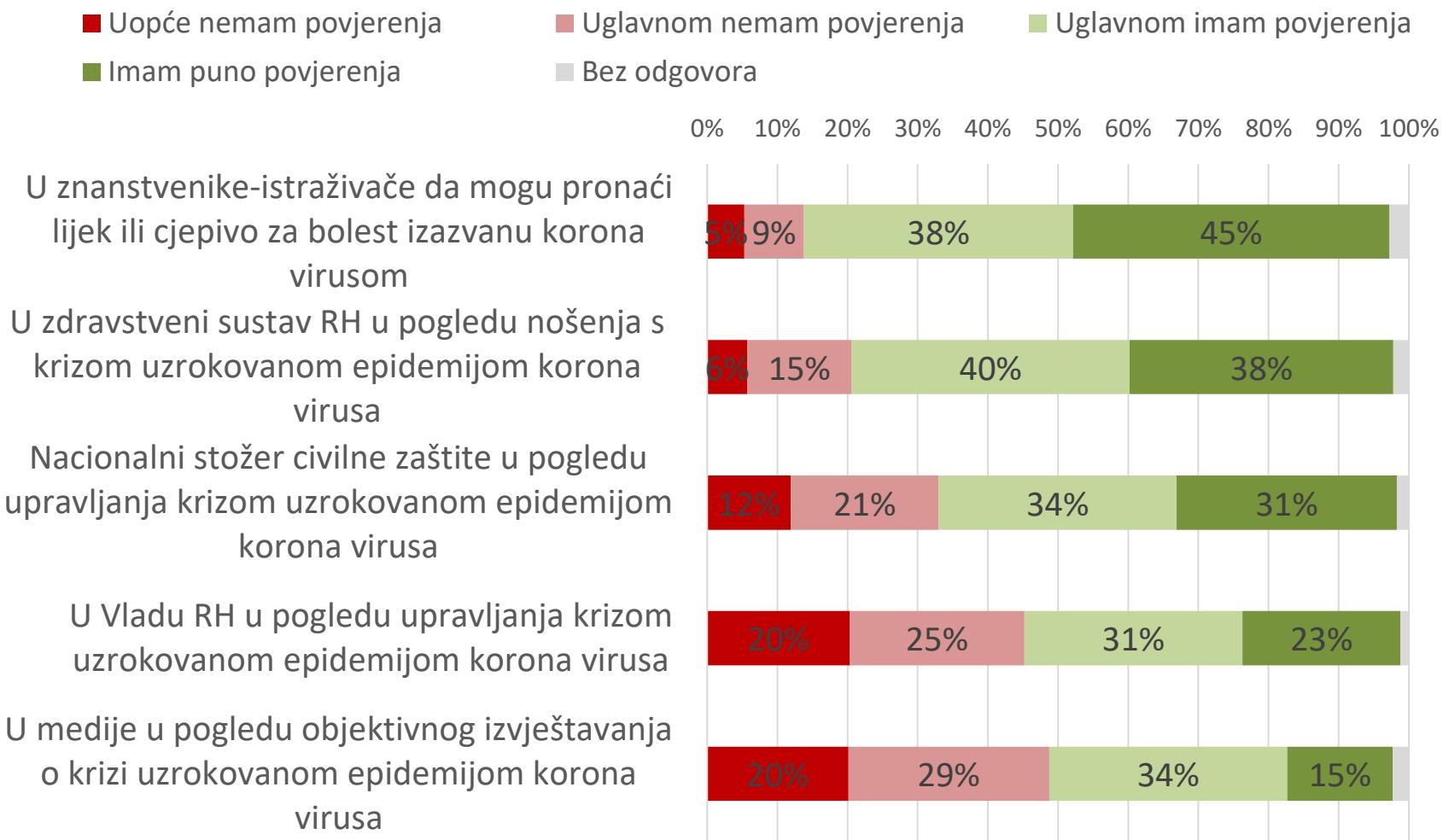
		n	Proshek	Razlike među grupama
Cijeli uzorak		1212	2,6	
Djece predškolske dobi (1-6) u kućanstvu	Ne	1099	2,5	-
	Da	113	2,8	
Djeca u školskoj dobi u kućanstvu (7 do 18) **	Ne	908	2,5	2>1
	Da	304	2,8	
Osoba starijih od 65 u kućanstvu*	Ne	836	2,6	1>2
	Da	376	2,4	
Glasanje na parlamentarnim izborima 2020.*	Apstinenti	353	2,6	3<1,2,4,7
	Desno (DP, Most)	82	3,1	
	Desni centar (HDZ)	213	2,1	
	Centar	41	3,2	
	Lijevi centar (Restart)	147	2,5	
	Ljevica (Možemo+)	32	2,9	
	Bez odgovora	344	2,6	

* - Test značajan uz 10% rizika; ** - Test značaj uz 5% rizika

Indeks nepoštivanja mjera – regresijski modeli

Stand. Beta; Enter metoda; bold= sig uz 5% rizika	Model 1	Model 2 (nastavak)		Model 1	Model 2
Spol	-0,118	-0,091	Djeca u školskoj dobi (7 do 18) u kućanstvu	0,042	-0,001
Starost (kont.)	-0,268	-0,138	Osoba starijih od 65 u kućanstvu	-0,038	-0,031
Obrazovanje	0,024	0,034	Glasanje za krajnju desnicu na parlamentarnim izborima 2020	0,035	0,011
Veličina naselja	-0,032	-0,02	Samoprocjena zdravstvenog stanja	-0,079	-0,045
Slavonija (ref: IstraPrim)	0,027	0,028	Povjerenje u Stožer		-0,172
SredisnjaH (ref: IstraPrim)	0,008	0,005	Povjerenje u znanstvenike-istraživače		-0,066
SjevernaH (ref: IstraPrim)	0,018	-0,004	Povjerenje u medije		-0,016
Zagreb (ref: IstraPrim)	-0,018	-0,017	Povjerenje u Vladu RH		-0,002
Dalmacija (ref: IstraPrim)	0,057	0,074	Povjerenje u zdravstveni sustav		0,017
Osobno iskusto s COVID-19	0,027	0,037	Percepcija opasnosti		0,344
Član kućanstva ostao bez posla tijekom koronakrise	-0,034	-0,046	R	0,365	0,546
Promjena prihoda ukućanstva tijekom epidemije	-0,002	0,01	R ²	0,133	0,298
Kako kućanstvo spaja kraj s krajem	0	-0,006			
Djece predškolske dobi (1-6) u kućanstvu	-0,051	-0,061			

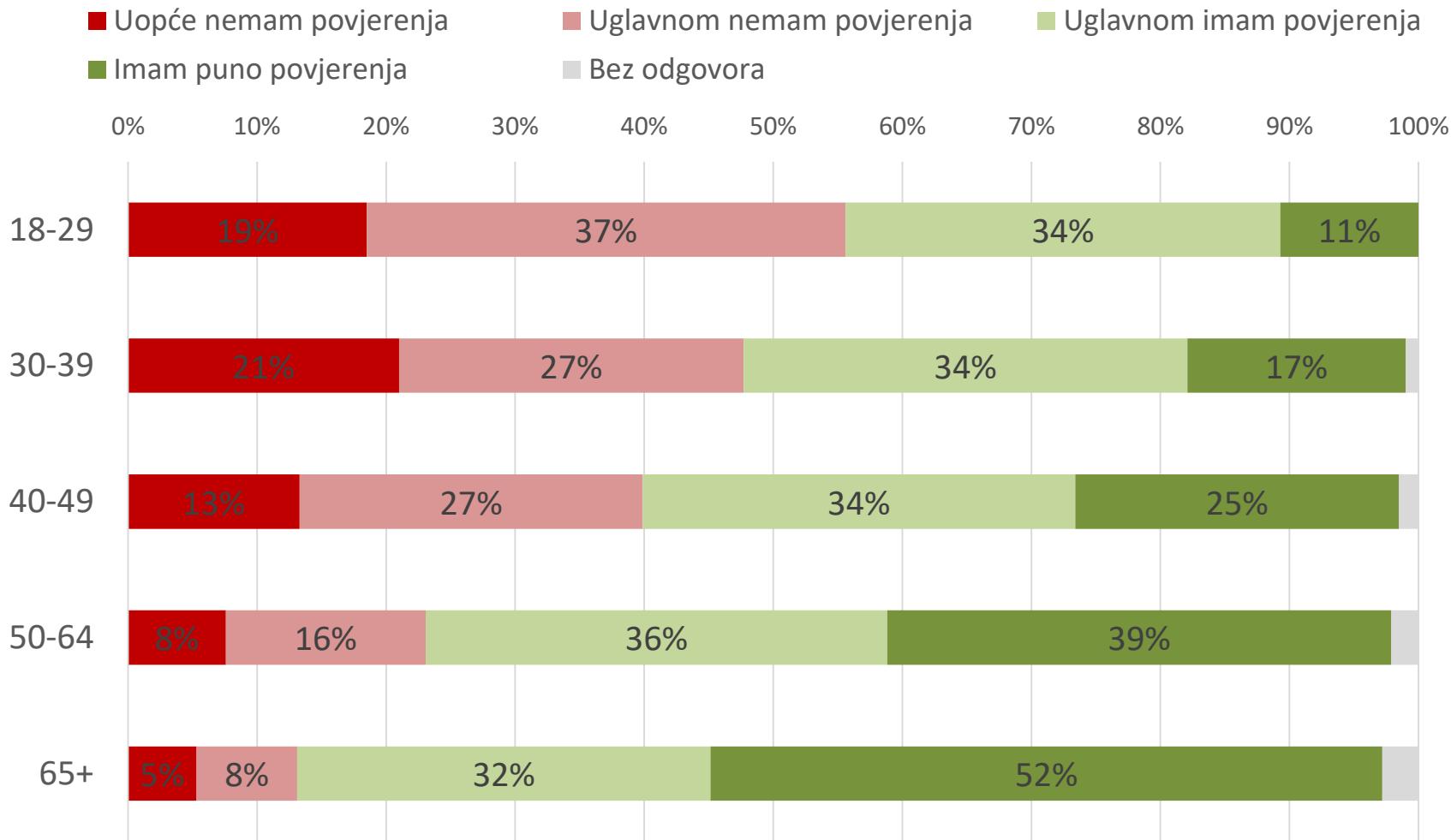
Povjerenje u institucije i sustave koji upravljaju krizom

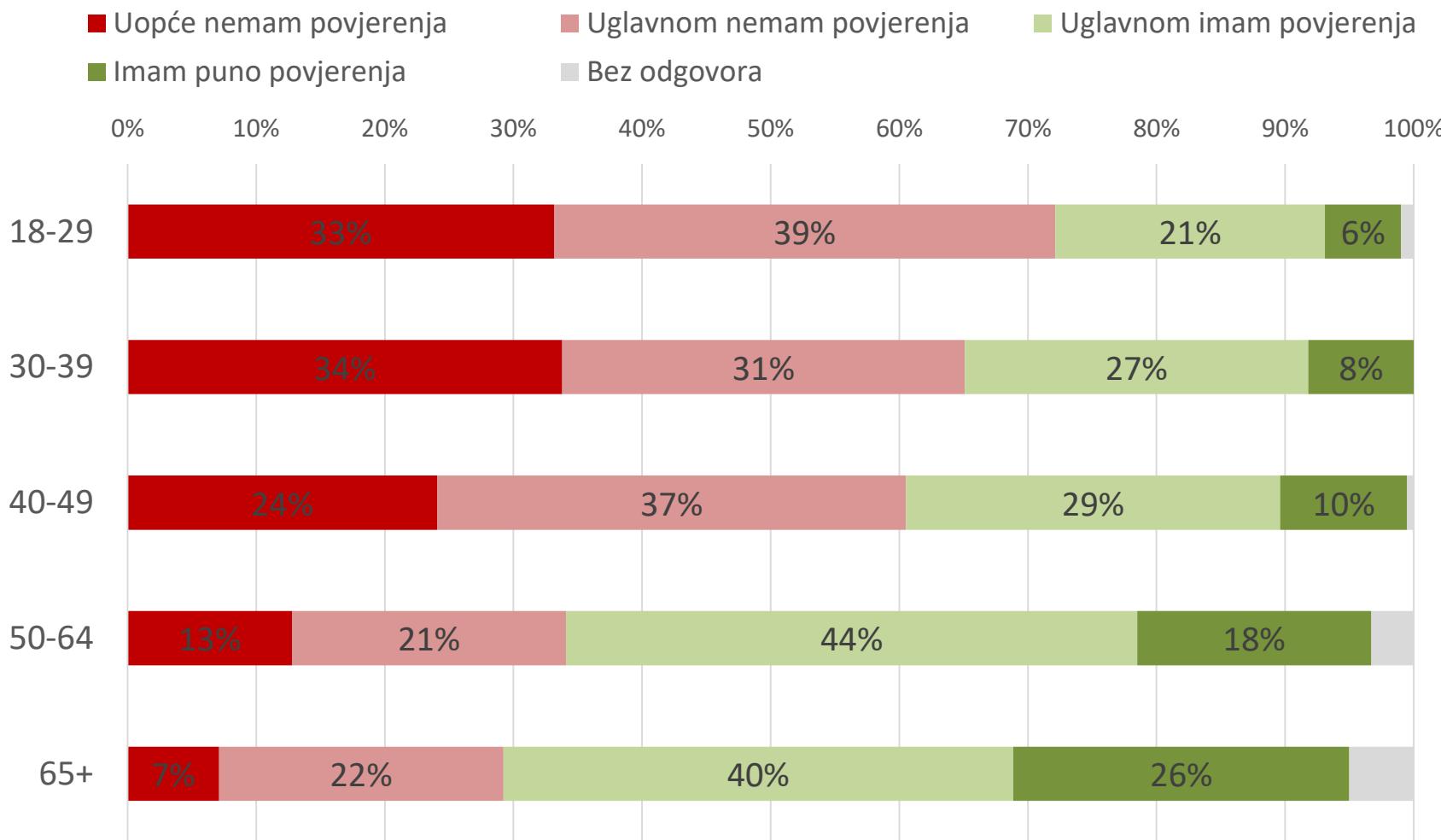
Povjerenje u institucije i sustave – neke razlike s obzirom na obilježja ispitanika

- Žene imaju veće povjerenje u Nacionalni stožer CZ, medije i zdravstveni sustav, a muškarci u znanstvenike-istraživače.
- S porastom dobi raste povjerenje u sve institucije, osim kod povjerenja u znanstvenike-istraživače prema kojima mlađe kategorije imaju veće povjerenje. Razlike su posebno izražene kod povjerenja u medije i Vladu, prema kojima najmlađa dobna kategorija ima tri puta manje povjerenje u odnosu na najstariju.
- Nižeobrazovani imaju tendenciju pokazivati veće povjerenje u sve institucije, ali je to vjerojatno pod utjecajem razlika u dobnoj strukturi pojedinih obrazovnih podskupina.
- Postoje i određene regionalne razlike u razini povjerenja u institucije i sustave, takve da ispitanici iz Zagrebačke regije pokazuju nešto manju razinu povjerenja.
- Birači HDZ-a imaju značajno veće povjerenje od ostalih skupina prema Nacionalnom stožeru CZ, Vladu RH i zdravstvenom sustavu. Birači lijevog centra imaju u većoj mjeri povjerenje u medije, a birači ljevice imaju niže povjerenje od ostalih u Nacionalni stožer CZ, Vladu RH, ali najviše u znanstvenike-istraživače.

Povjerenje u Nacionalni stožer CZ prema dobnim kategorijama

Povjerenje u medije prema dobnim kategorijama

Zaključci I

- Oko polovine ispitanika situaciju percipira opasnom, dok je onih koji smatraju da se radi o maloj/nikakvoj opasnosti oko 1/6.
- Većina navodi da poštuje mjere, pogotovo one koje su propisane kao obavezne, no postoji oko 17% onih koji ne poštuje više od pola mjereneh mjera.
- Žene konzistentno percipiraju veću opasnost od epidemije i sklonije su pridržavanju protektivnih mjera za suzbijanje.
- Dob je snažan prediktor percepcije rizika i sklonosti poštivanja mjera, čak i uz kontrolu ostalih obilježja kao što je percepcija vlastitog zdravlja, s velikom razlikom između najmlađih i najstarijih dobnih kategorija. Oko 1/3 najmlađih situaciju percipira opasnom, ali 2/3 najstarijih.
- Obrazovanje se ne pokazuje značajnim prediktorom percepcije rizika i pridržavanja mjera kada se kontroliraju ostala obilježja ispitanika.
- Regionalne razlike te razlike s obzirom na tip/veličinu naselja ne pokazuju se stabilnim prediktorom odnosa prema epidemiji. Kućanstva u kojima žive (školska) djeca češće situaciju percepciju manje opasnom te su nešto manje skloni poštivanju mjera, čak i uz kontrolu drugih obilježja (više percipiranih barijera).

Zaključci II

- Većina ispitanika ima povjerenja u sve mjerene institucije i sustave. Najveće je povjerenje u znanstvenike-istraživače i zdravstveni sustav, a najmanje u medije.
- Nacionalnom stožeru CZ vjeruje oko 2/3 ispitanih, međutim, 41% navodi da danas Stožeru vjeruje manje nego na početku pandemije.
- Velike su razlike u povjerenju s obzirom na dob, pogotovo kada su u pitanju Nacionalni stožer CZ i mediji. Najmlađa dobna skupina dominantno nema povjerenje, dok oni iznad 50 godina dominantno imaju povjerenje.
- Također, postoji i politički elementi povjerenja u institucije i sustave, što se očituje u znatno većem povjerenju birača HDZ-a u institucije koje su primarno sačinjene od stranačkih dužnosnika.
- Povjerenje u medije je važan prediktor percepcije opasnosti, dok je ona jedna od najvažnijih prediktora pridržavanja protektivnih mjera.
- Povjerenje u Nacionalni stožer CZ te znanstvenike-istraživače su značajni prediktori pridržavanja protektivnih mjera.
- **Postoje društvene skupine koje pokazuju otklon od dominantne percepcije situacije i manju sklonost protektivnom ponašanju.**

Zaključci III

- **Nalazi u skladu s inozemnim studijama** – dob, spol, povjerenje, percepcija rizika – prediktori protektivnog ponašanja
- Potrebno diverzificirati strategije komunikacije prema pojedinim dobnim i društvenim skupinama uzimajući u obzir razlike u povjerenju u aktere.
- **Ograničenja studije:**
- istraživanje provedeno u ranim fazama „2. vala“ epidemije - nalazi danas sugeriraju povećanje udjela onih koji smatraju da su mjere preblage (izvor: Valicon)
- nepoznato koliki je odaziv onih kojima je pandemija „laž“ – manje skloni sudjelovati u istraživanju?
- uzorak nije do kraja slučajan, u zadnjoj fazi odabira, korišten kvotni izbor
- okvir za izbor uzorka relativno zastario te su korišteni samo fiksni telefoni, čime su izostavljena kućanstva u kojima se koristi samo mobilni telefon, koja bi se po nekim neopazivim obilježjima mogla razlikovati

Tko su “antimaskeri”?

Dražen Cepić

Sveučilište u Zadru

Branko Ančić

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

HRZZ-CORONA projekt
„Otpornost hrvatskog društva
uslijed COVID-19 pandemije –
SOCRES”, voditelj: doc.dr.sc.
Branko Ančić

Festival slobode

- Zagreb, 5.9.2020.
- Rijeka, 10.10.2020.
- u ostatku svijeta

- J. Klarić: otpor modernosti

- https://www.telegram.hr/price/u-subotu-korona-prije-toga-gej-brakovi-abortus-i-istanbulska-ne-cini-vam-se-da-u-hrvatskoj-stalno-gledamo-isti-prosvjed/?fbclid=IwAR35YwvvoXvoE5fb_IDuaavSPdnL4xdmCFbRZqp7nQCaH54YDe4S9oBExAs

- G. Duhaček: nezadovoljstvo odlukama Nacionalnog stožera civilne zaštite

- <https://www.index.hr/vijesti/clanak/za-bijes-protivnika-mjera-treba-imati-razumijevanja/2210807.aspx>

- S. Modrić: egzistencijalni strah za sebe i svoju djecu + posebne potrebe u intelektualnom spektru

- <https://www.telegram.hr/price/najdesnija-desnica-covid-19-koristi-bi-se-vratila-medu-zive-i-relevantne/>

J INDEXHR

Nisu svi koji su prosvjedovali teoretičari zavjera, neki su imali jako dobre razloge

Neven Barković, Goran Duhaček
8.9.2020.

f 476

POLITIKA & KRIMINAL

Foto: Luka Stanzi/PIXSELL/FAH

U MNOGIM kompleksnim pitanjima istina najčešće nije crno-bijela, a to vrijedi i za subotni prosvjed protiv mjera održan na glavnom zagrebačkom trgu.

Sada korona, prije toga Istanbulska, gej brakovi i abortus. Ne čini vam se da stalno gledamo jedan te isti prosvjed?

U korijenu svega je udar na modernu civilizaciju, temeljenu na znanosti, te ljudskim, posebno ženskim i manjinskim pravima

Jasmin Klarić

07.09.2020 1943 PREPORUKA 24 KOMENTARA

"Robujete laži", moglo je stajati na transparentu u subotu, jednako kao što je (uz dodatak, "IK poganci") stajalo na transparentu koji je u travnju 2018. godine nosio jedan sudionik prosvjeda protiv Konferencije Ulica Europa o sprečavanju i

POLITIKA & KRIMINAL

Najdesnija desnica Covid-19 koristi kako bi se vratila među žive. I relevantne

Poliklinika Cetinski-Hasanbegović-Krišto neformalno se konstituirala i počinje ozbiljno raditi na što temeljitim zaludivanju naroda

Sanja Modrić

07.09.2020 741 PREPORUKA 6 KOMENTARA

Politička desnica nakačila se na tu nedokazivu sortu ljudi, koje, srećom, ipak nije tako mnogo. Treba im vojska, a gdje ćeš naći bolju nego među ljudstvom koje se lako zavede zavjerama, traćevima i vidovnjačkim proricanjem? Takve lako regrutiraš i pošalješ na front da skandiraju tvoje parole i biju tvoje bitke. Titoliko su doktor noviести Zlatko Hasanbegović, Pernar i ovi Škorini

Indikatori

1. Protivljenje mjerama

- Prema Vašem mišljenju, jesu li mjere za kontrolu širenja virusa koje su trenutno na snazi prestroge, primjerene situaciji ili preblage?

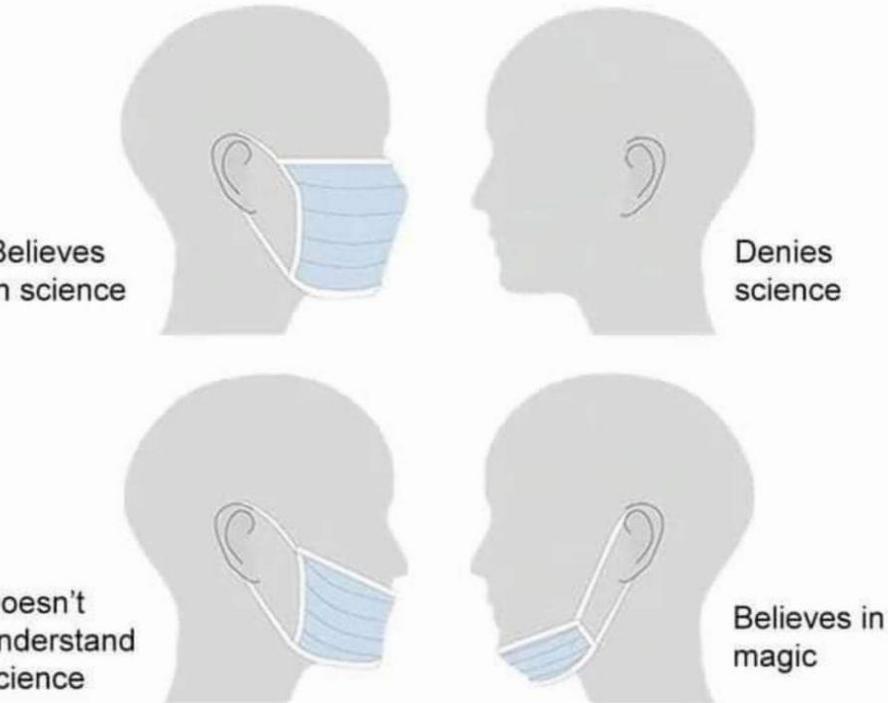
2. Nepridržavanje mjera

Kad su u pitanju preporuke i mjere propisane od Nacionalnog stožera civilne zaštite, kojih se preporuka odnosno mjera pridržavate, odgovorite sa 1- da ili 2 - ne:

3. Sumnja u opasnost virusa

Prema Vašem mišljenju, koliko je opasan korona virus za zdravlje stanovništva?
PROČITAJ

The Four COVID Personality Types
(spotted at the local grocery store)

- **Obrazovanje**
  - van Prooijen, J. W. (2017). Why education predicts decreased belief in conspiracy theories. *Applied cognitive psychology*, 31(1), 50-58.
  - Douglas, K. M., Sutton, R. M., Callan, M. J., Dawtry, R. J., & Harvey, A. J. (2016). Someone is pulling the strings: Hypersensitive agency detection and belief in conspiracy theories. *Thinking & Reasoning*, 22(1), 57-77.
- **Društveno povjerenje**
  - Jovančević, A., & Milićević, N. (2020). Optimism-pessimism, conspiracy theories and general trust as factors contributing to COVID-19 related behavior—A cross-cultural study. *Personality and Individual Differences*, 167, 110216.
  - Smallman, S. (2015). Whom do you trust? Doubt and conspiracy theories in the 2009 influenza pandemic. *Journal of International & Global Studies*.
- **Osjećaj nemoći**
  - Stojanov, A., & Halberstadt, J. (2020). Does lack of control lead to conspiracy beliefs? A meta-analysis. *European Journal of Social Psychology*, 50(5), 955-968.
- **Ekonomска ugroženost**
- **I za koga su glasali?**

PROCJENA OPASNOSTI KORONA VIRUSA I PROCJENA PRIMJERENOSTI MJERA NA SNAZI

■ 1. mjere su prestroge ■ 2. mjere su primjerene situaciji ■ 3. mjere su preblage

1. IZNIMNO OPASAN, POSLJEDICE BI MOGLE BITI KOBNE ZA PUNO LJUDI

2. DOSTA OPASAN, ALI POSLJEDICE ZA VELIKU VEĆINU NEĆE BITI KOBNE

3. DONEKLE OPASAN, ALI SE PRETJERUJE SE SA STRAHOM I OPREZOM

4. MANJA OPASNOST, KORONA VIRUS JE POPUT GRIPE

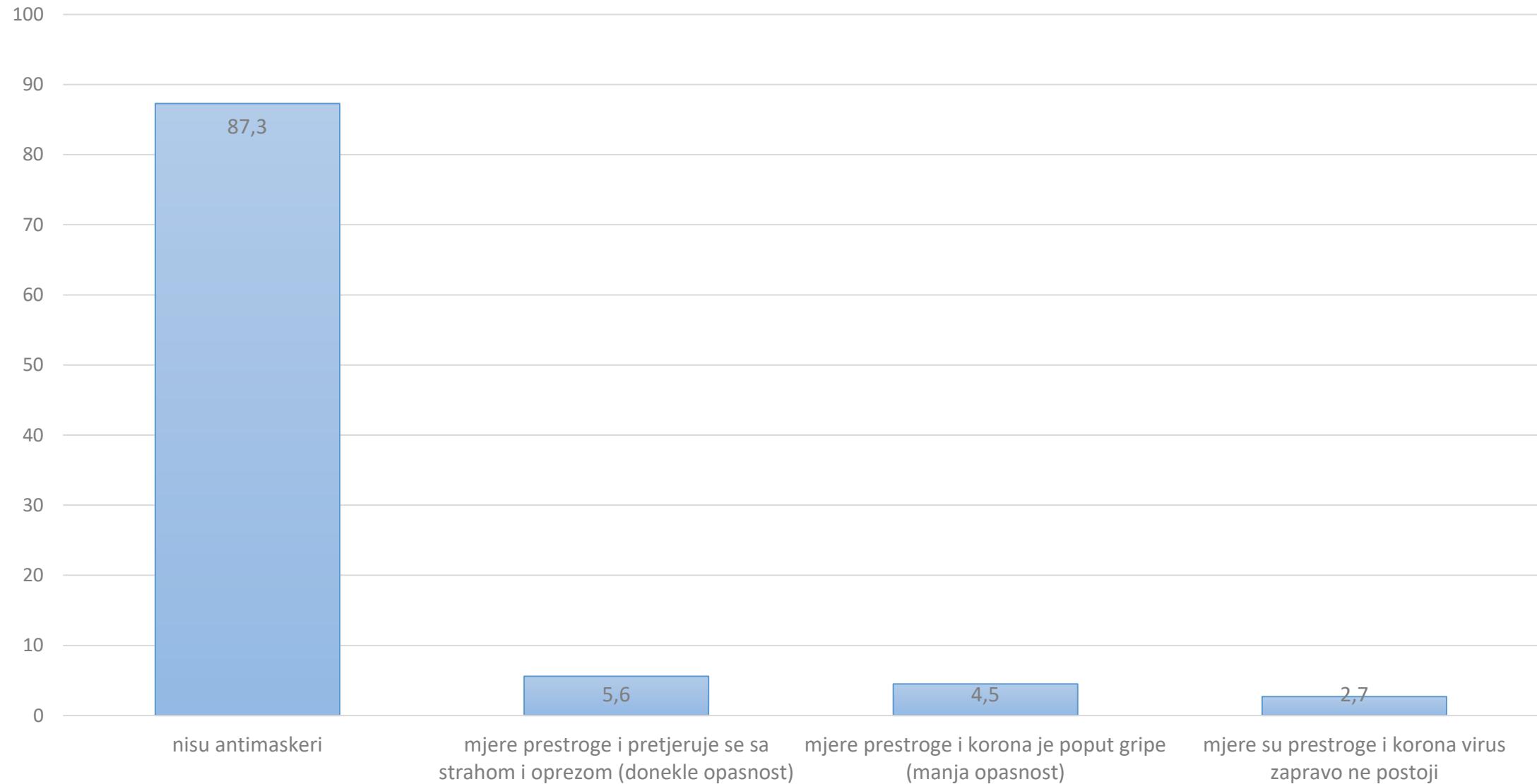

5. NIKAKVA OPASNOST, KORONA VIRUS ZAPRAVO NE POSTOJI

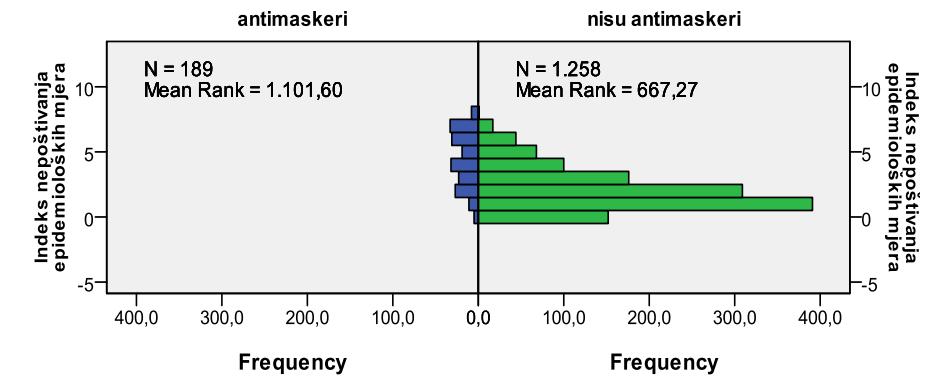
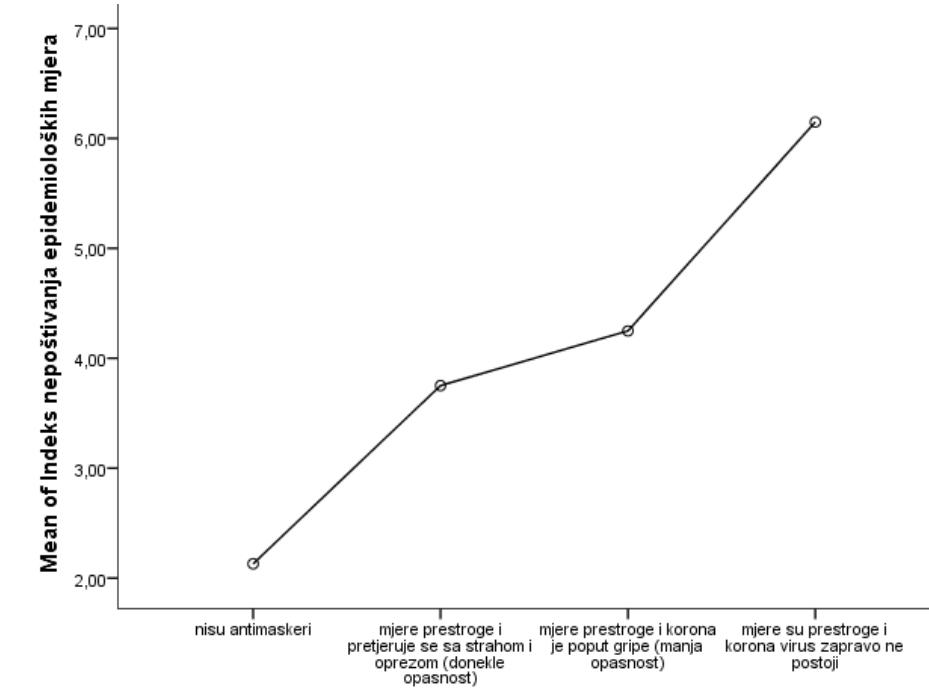
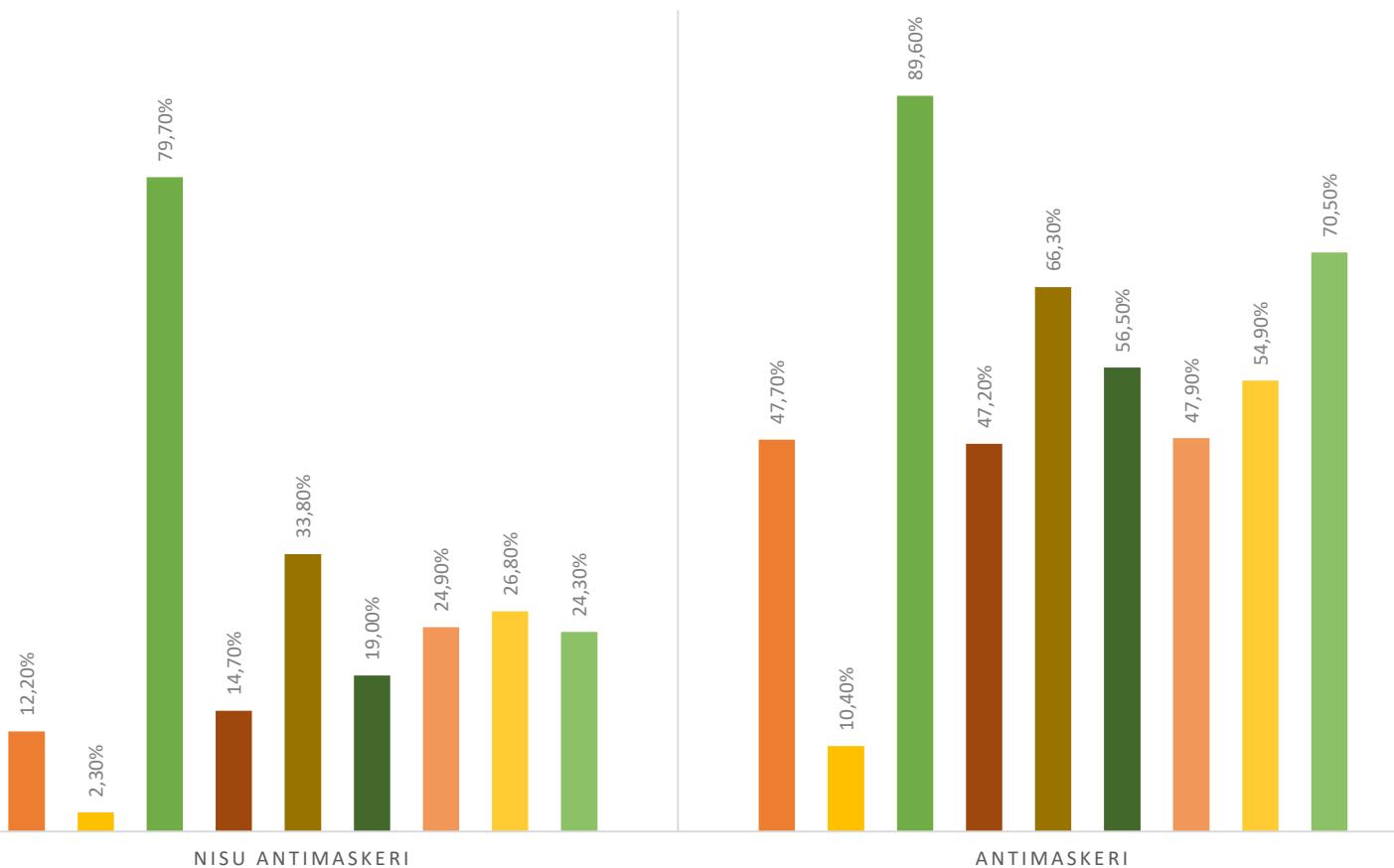
Procjena opasnosti korona virusa i procjena primjenjenoosti mjera na snazi

%

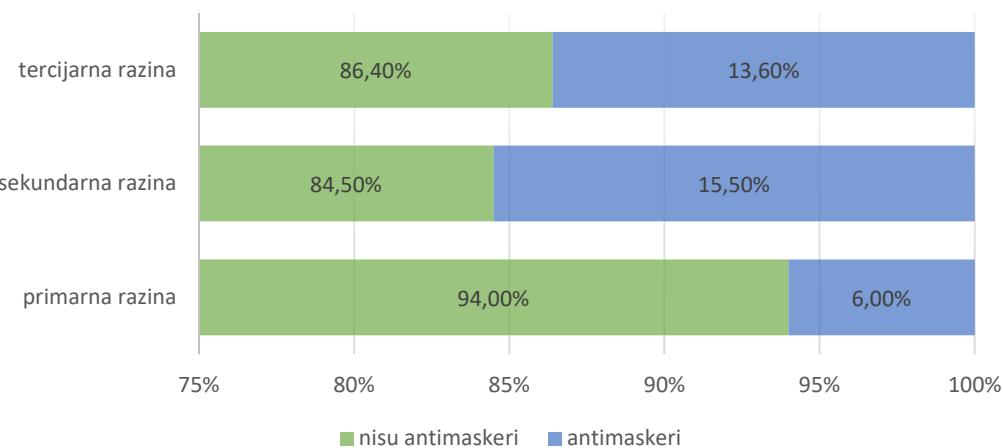

NE PRIDRŽAVANJE EPIDEMIOLOŠKIH MJERA

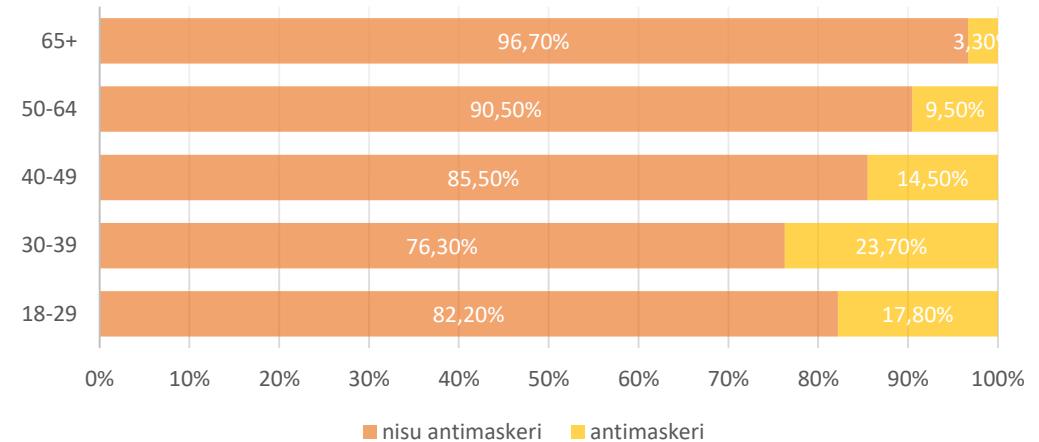
- Perete ili dezinficirate ruke češće nego inače
- Nosite zaštitnu masku za lice tamo gdje je to propisano kao obavezno
- Nosite zaštitnu masku za lice čim izadete iz svog doma
- Održavate razmak od 1.5m od drugih osoba koje nisu članovi vašeg kućanstva
- Izbjegavate odlaske u kafiće i restorane
- Izbjegavate javna mjesta / događanja
- Izbjegavate javni prijevoz (tramvaj, autobus, vlak)
- Izbjegavate kontakt s rizičnim skupinama (starijim osobama, kroničnim b)
- Nastojite smanjiti broj i učestalost društvenih kontakata

OBRAZOVANJE U 3 RAZINE

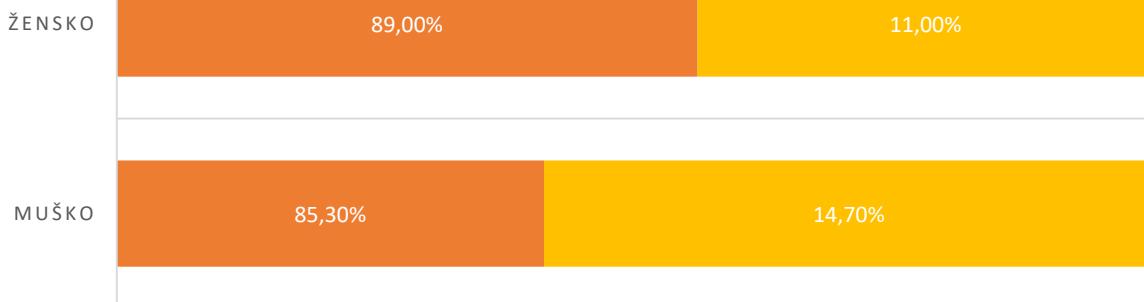

DOB

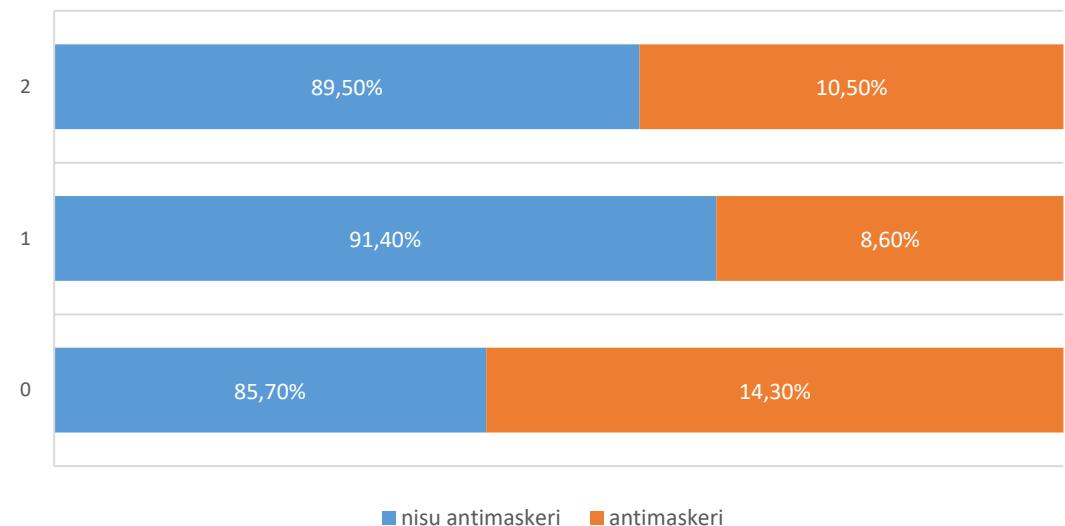

SPOL

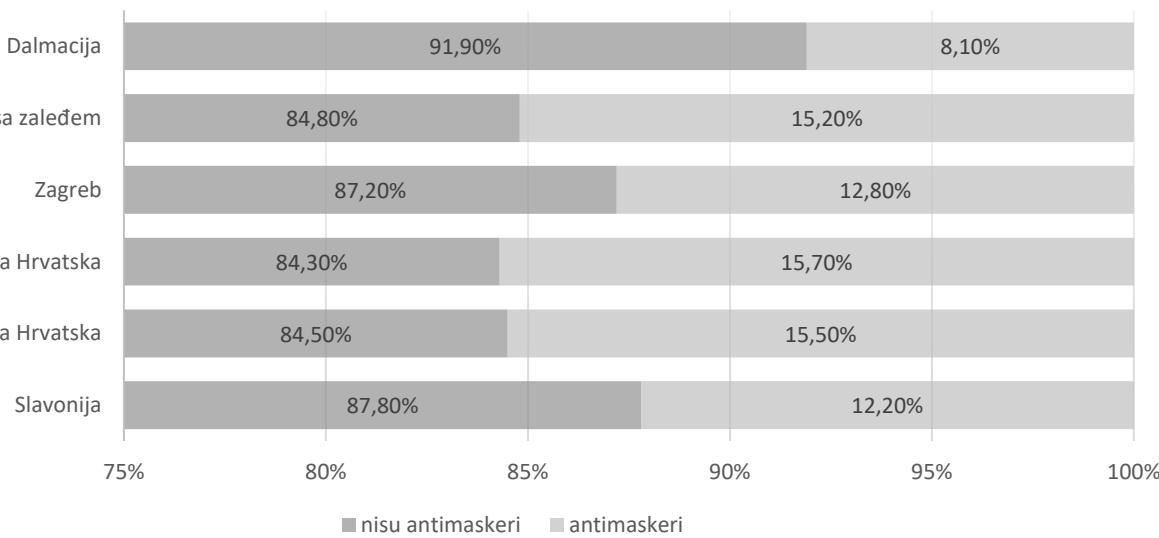
■ nisu antimaskeri ■ antimaskeri

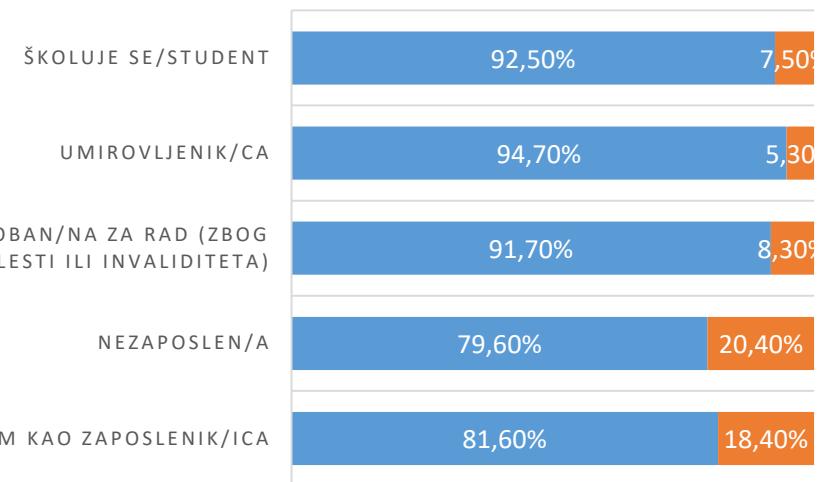
OSOBA STARIJIH OD 65 U KUĆANSTVU

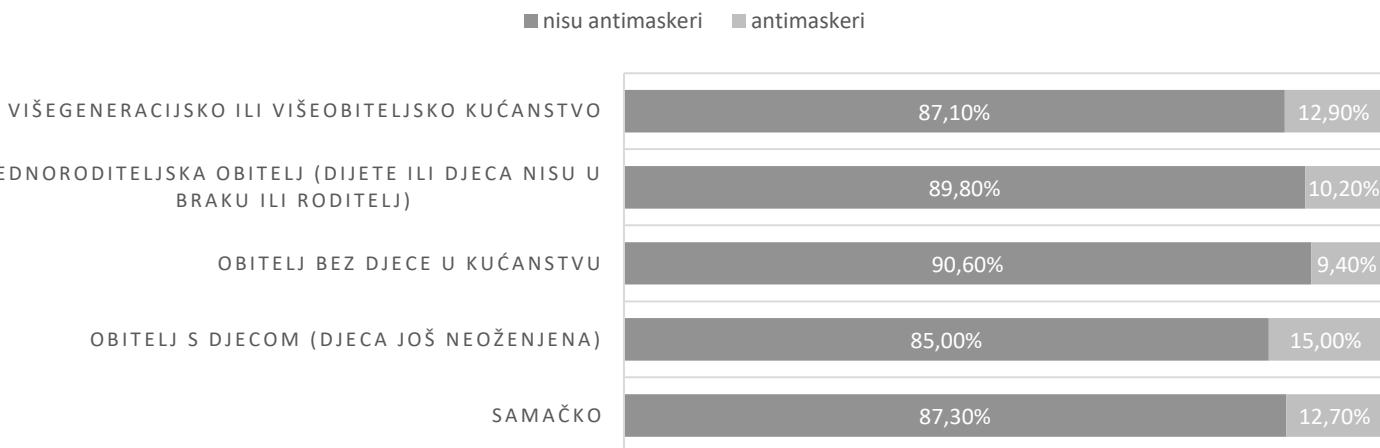
REGIJE

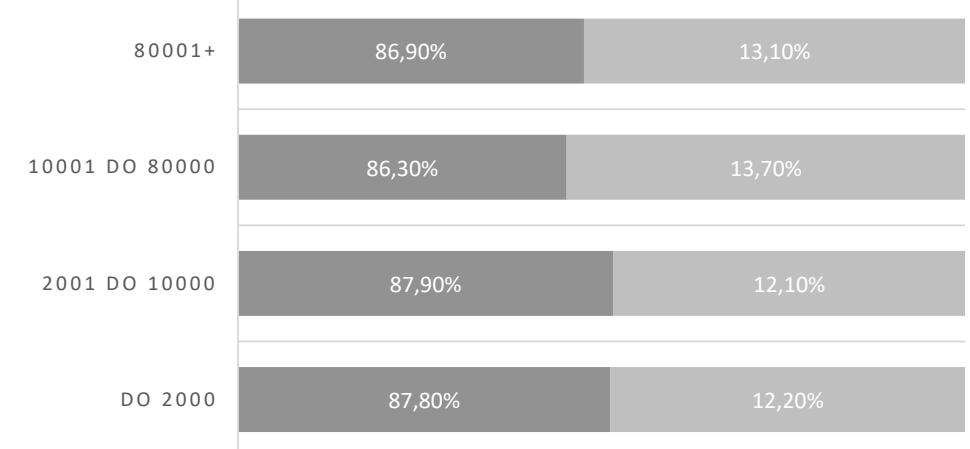
RADNI STATUS

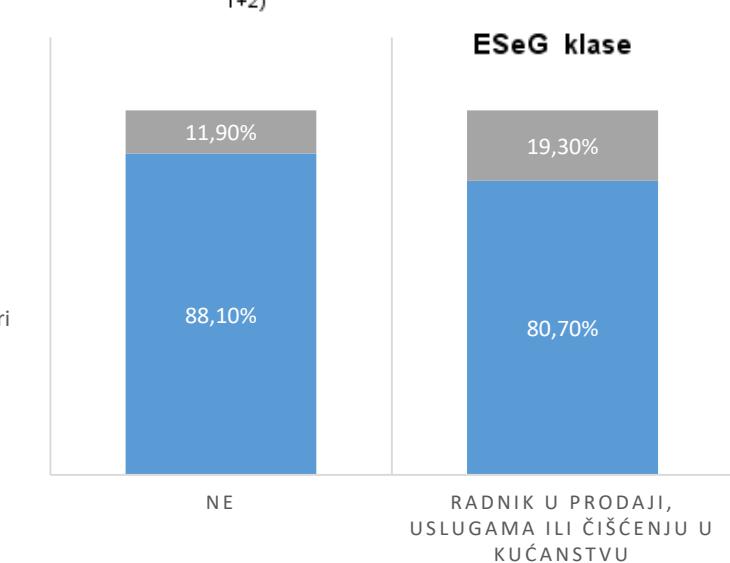
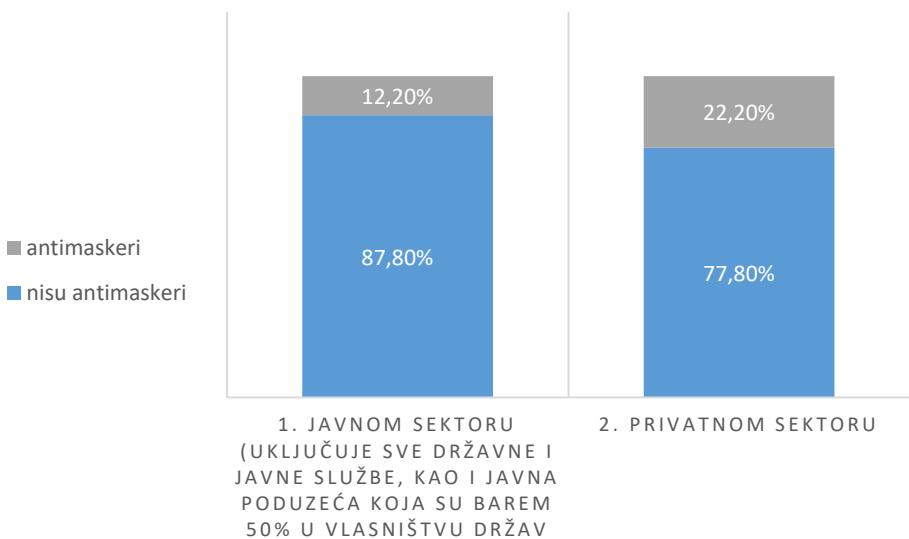
STRUKTURA KUĆANSTVA

VELIČINA NASELJA

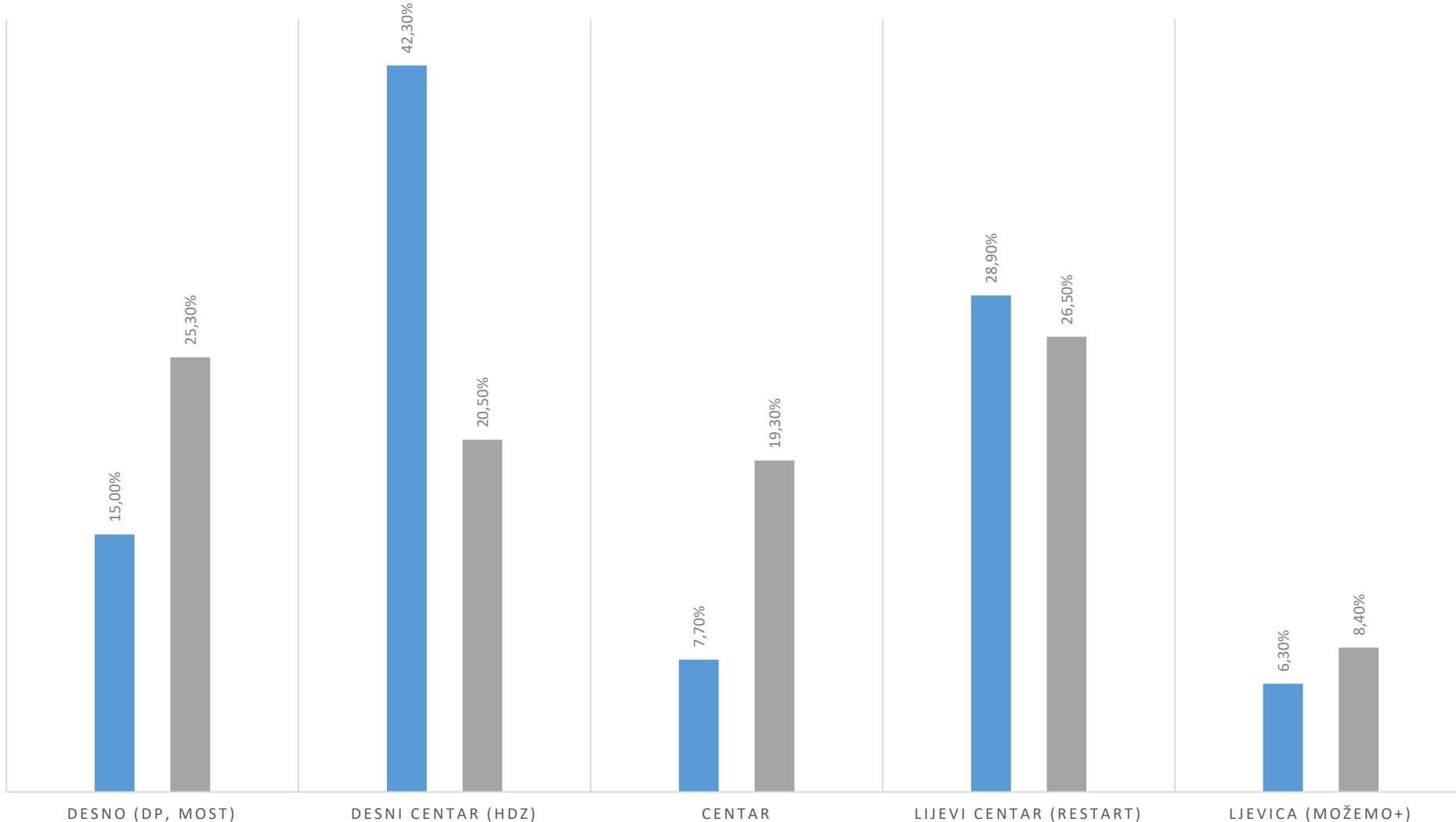

	B	S.E.	Wald	Sig.	Exp(B)
Klasne razlike	1,046	,270	14,970	,000	2,847
Smanjenje prihoda zbog korona pandemije	-,298	,242	1,510	,219	,743
Prihod kućanstva	,000	,000	,314	,575	1,000
Gubitak posla zbog korona pandemije	-,323	,933	,120	,729	,724
Javni vs. privatni sektor	,190	,367	,266	,606	1,209
Obrazovanje	1,139	,398	8,176	,004	3,123
Povjerenje – javnozdravstveni sustav i znanstvenike	-,673	,088	57,833	,000	,510
	,501	,331	2,289	,130	1,650
Odgoda zdravstvenih zahvata i dijagnostičkih pretraga					
Osobna dobrobit	-,138	,170	,656	,418	,871
Negativan utjecaj korone na zdravlje	-,290	,255	1,293	,256	,749
Doživljaj trenutne situacije	,069	,171	,165	,684	1,072
Dob	-,016	,018	,794	,373	,984
Iskustvo korone	,222	,163	1,856	,173	1,249
Nagelkerke R²			0,417		
N				517	

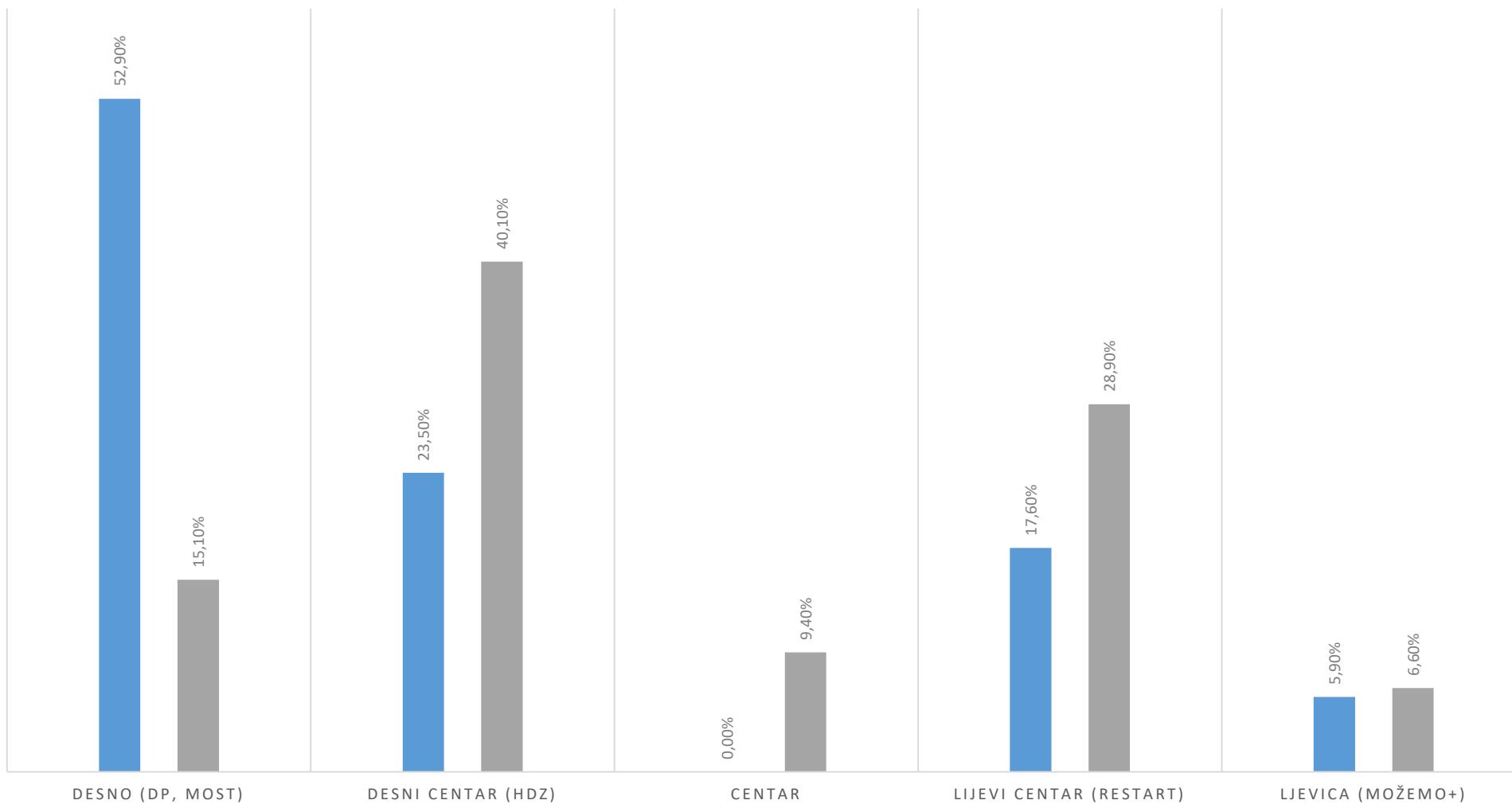
STRANAČKE PREFERENCE

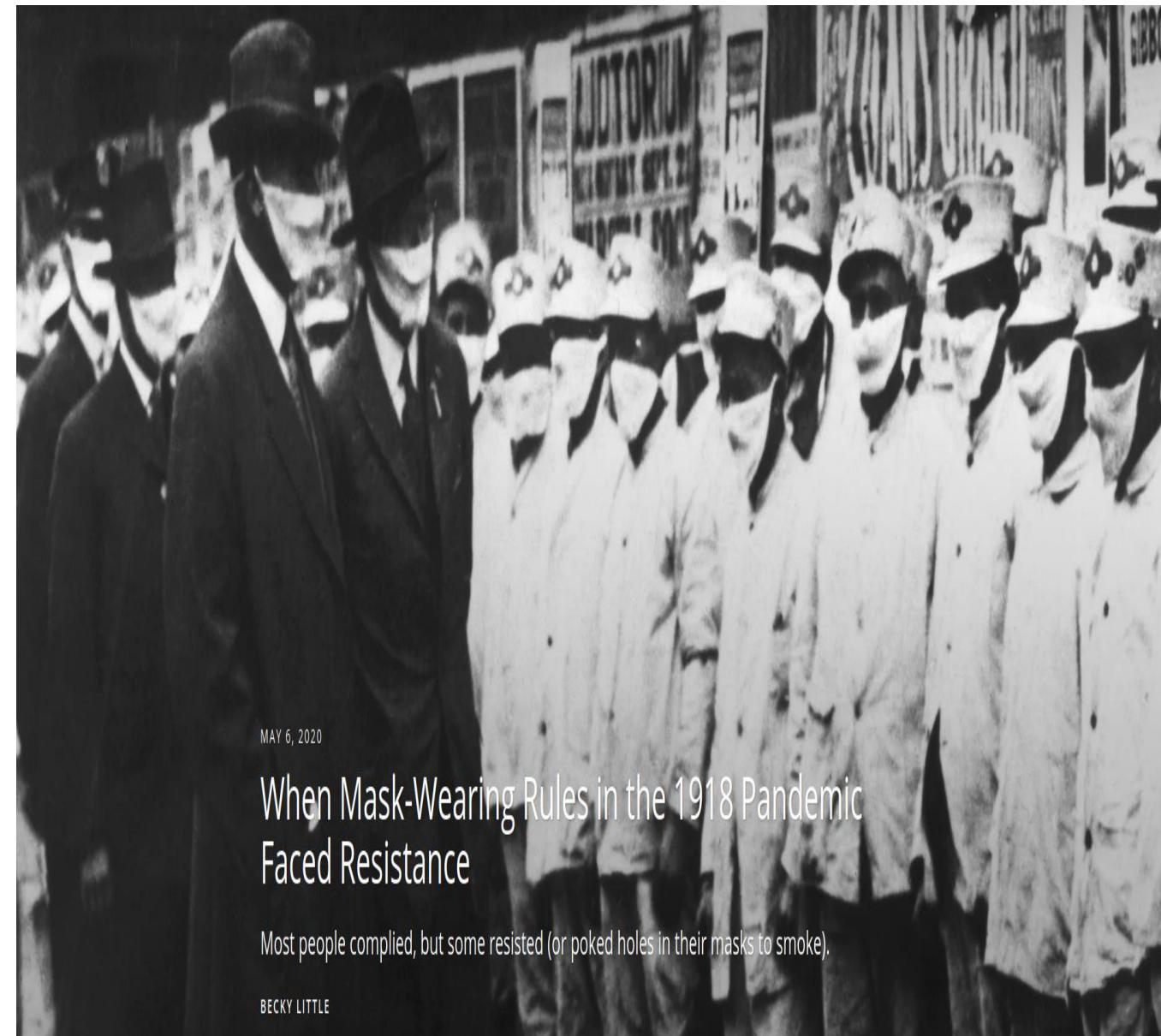
■ nisu antimaskeri ■ antimaskeri

STRANAČKE PREFERENCE

■ tvrdi da korona ne postoji ■ tvrdi da korona postoji i priznaje da je opasna

Anti-Mask League of San Francisco

MAY 6, 2020

When Mask-Wearing Rules in the 1918 Pandemic Faced Resistance

Most people complied, but some resisted (or poked holes in their masks to smoke).

BECKY LITTLE

**ANTI-MASK
MEETING
TONIGHT (Saturday) JAN. 25
DREAMLAND RINK
To Protest Against the Unhealthy Mask Ordinance**

Iskustvo rada tijekom prvog vala pandemije u Hrvatskoj: postoje li razlike u rizicima?

Teo Matković

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

HRVATSKI POLITOLOŠKI RAZGOVORI 2020.

POLITIKA U DOBA PANDEMIJE

Zagreb, 6. i 7. studenog 2020.

HRZZ-CORONA projekt „Otpornost hrvatskog društva uslijed COVID-19 pandemije – SOCRES”

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
Institute for Social Research in Zagreb

Uvod

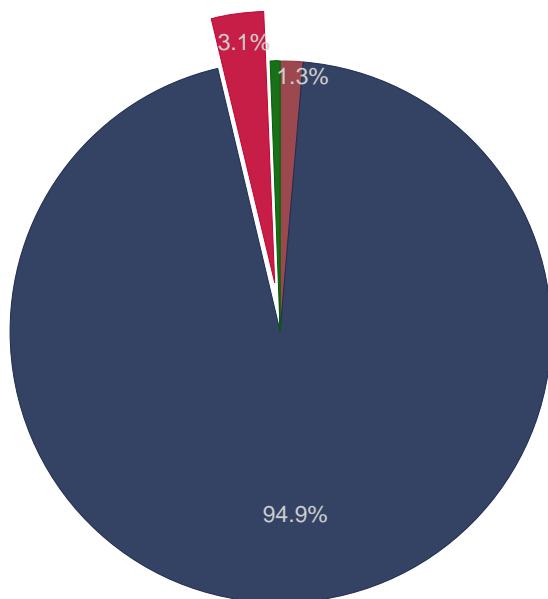
- Veliki pad ekonomске aktivnosti s inicijalnim valom epidemije COVID-19 imao je potencijal ugroziti mnoga radna mjesta, a sama epidemija ili epidemiološki odgovor na nju je velikom broju radnika izmijenio način na koji je dozvoljeno ili sigurno raditi.
- U javnom sektoru sustavi zdravstva i skrbi su izolirani i stavljeni u visoku pripravnost, čitav obrazovni sustav organiziran na daljinu, a rad značajnog dijela uprave organiziran u turnusima ili od kuće.
- U privatnom sektoru, između sredine ožujka i kraja svibnja većina djelatnosti osobnih usluga obustavljena je, a u trgovini su uvedena značajna ograničenja.
- „Ključni radnici“ koji su ostali raditi u kontaktnim zanimanjima (dostava, skrb) izloženi su većim rizicima.
- Ograničenja mobilnosti i prijevoza, te zatvaranje drugih zemalja umanjili su kapacitete i potražnju.
- Neviđene državne potpore usmjerene su zadržavanju radnih mesta pogodjenih tvrtki
- Istraživačko pitanje:
  - Da li je epidemija imala dobitnike i gubitnike u svijetu rada, odnosno jesu li pogodjeni svi ili samo neki?
- Ciljevi:
  - Temeljem anketnih podataka razaznati promjene radnog statusa tijekom prvog vala epidemije
  - Utvrditi koliko su bile zastupljene pojedine promjene u iskustvu rada – i u kojim skupinama
  - Posebno, razumjeti odrednice eventualnog učinka na usklađenost radnog i obiteljskog života te smanjivanje prihoda i promjene financijske situacije u kućanstvu.
  - Istražiti razlike u percepciji situacije te izloženost koronavirusu i drugim zdravstvenim rizicima u različitim skupinama zaposlenih.

Metodologija istraživanja

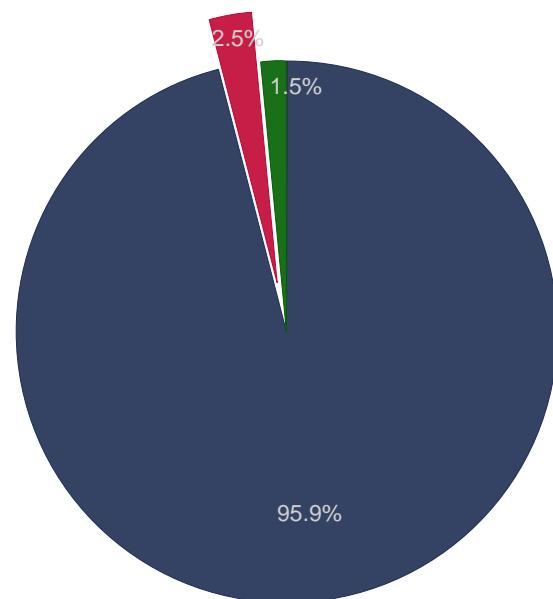
- Rezultati se temelje na telefonskom istraživanju provedenom između 20. kolovoza i 2. listopada 2020. godine
  - 3 vala istraživanja.
- Istraživanje je provedeno na nacionalnom regionalno stratificiranom uzorku ispitanika starijih od 18 godina. Kućanstva su birana metodom slučajnog odabira iz baze fiksnih telefonskih brojeva, a ispitanici u kućanstvu temeljem svojih karakteristika.
- Ukupno je anketirano 1.512 ispitanika. U ovom radu se za procjenu populacijskih vrijednosti koriste podaci prvog i trećeg vala (1212), a za usporedbe među skupinama i odrednice pojave sva tri vala (1512) istraživanja.
- Struktura uzorka je RIM procedurom usklađena sa strukturom populacije metodom utežavanja (kriteriji dobi i spola, regije i urbanizacije, te obrazovanja).

Prvi val epidemije i promjena radnog statusa

Rujanski status zaposlenih u veljači

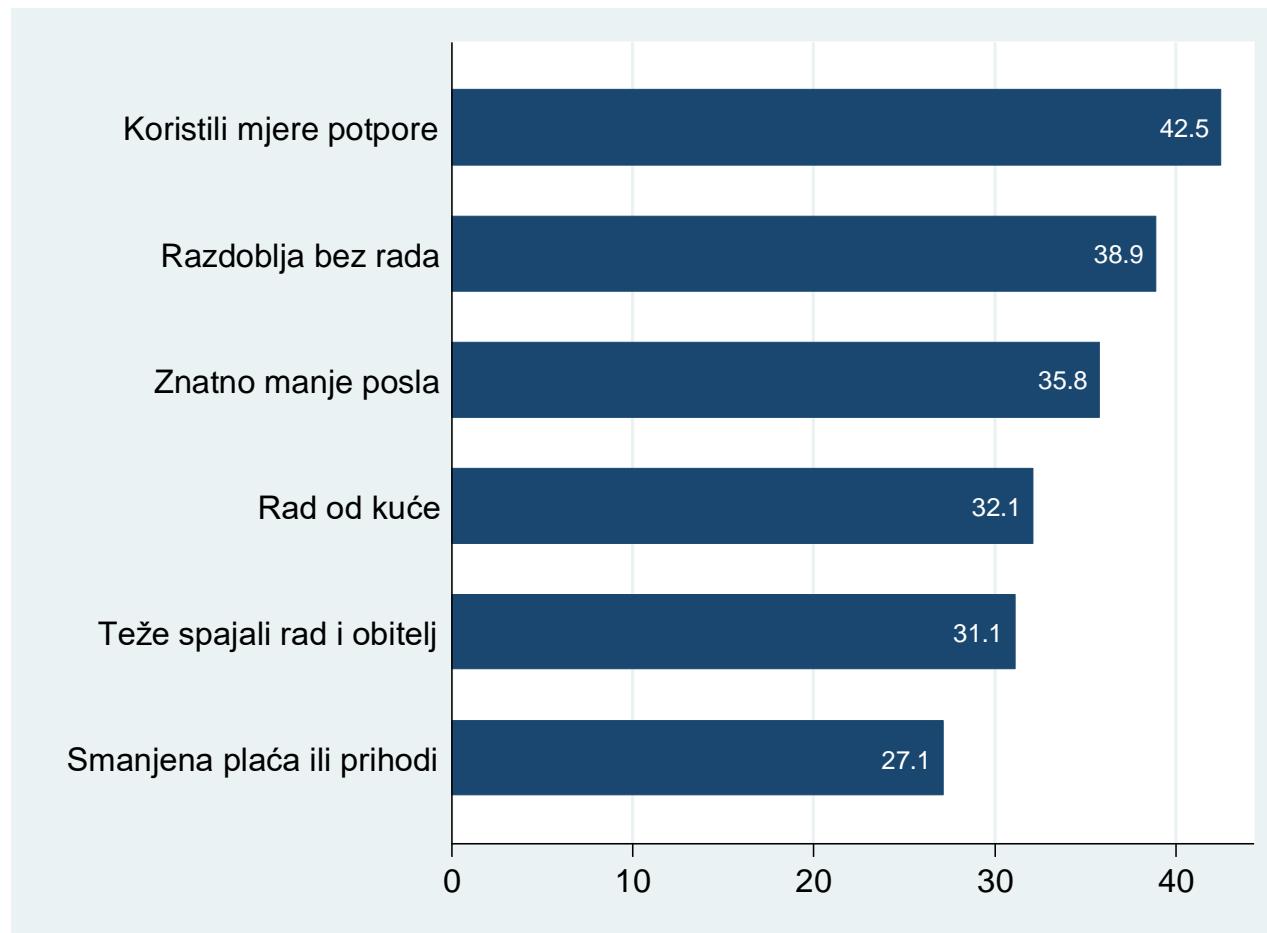
Status u veljači zaposlenih u rujnu

Prvi val epidemije i promjena radnog statusa

- Procjena broja zaposlenih tijekom istraživanja (kol-ruj) za 1,1% manja nego prije pandemije (95%CI: -3,5% - +1,6%)
- Usporedivo sa administrativnim podacima o promjeni tijekom razdoblja:
  - HZMO ruj/velj: $1549/1542 = +0,5\%$
  - DZS ruj/velj: $1529/1515 = +0,9\%$
- Međutim, to je daleko ispod prosječnog sezonskog rasta – propuštena zaposlenost:
  - DZS ruj/velj (2010.-2019.)= $+3,6\%$
  - ARS Q3/Q1 (2009.-2019.)= $+4,7\%$
- Eksplicitno je 2,6% zaposlenih prije krize iskazalo kako su izgubili posao zbog pandemije (ali su ga neki u međuvremenu pronašli).
  - Polovica iz roda uslužnih zanimanja
  - Sukladno registriranim ulascima u nezaposlenost (HZZ): u razdoblju ožujak-rujan 2020. 27,5% više ulazaka iz radnog odnosa nego godinu ranije. No iz uslužnih zanimanja čak 64,3% (42% od povećanja)
- Premali poduzorak za razmatranje osoba koje su izgubile posao u vrijeme pandemije.
- I upitan okvir za identifikaciju „preskočenih sezonaca“.
- No što je sa osobama koje su radile tijekom epidemije?

Specifičnosti rada tijekom prvog vala epidemije: zastupljenosti pojedinih pojava

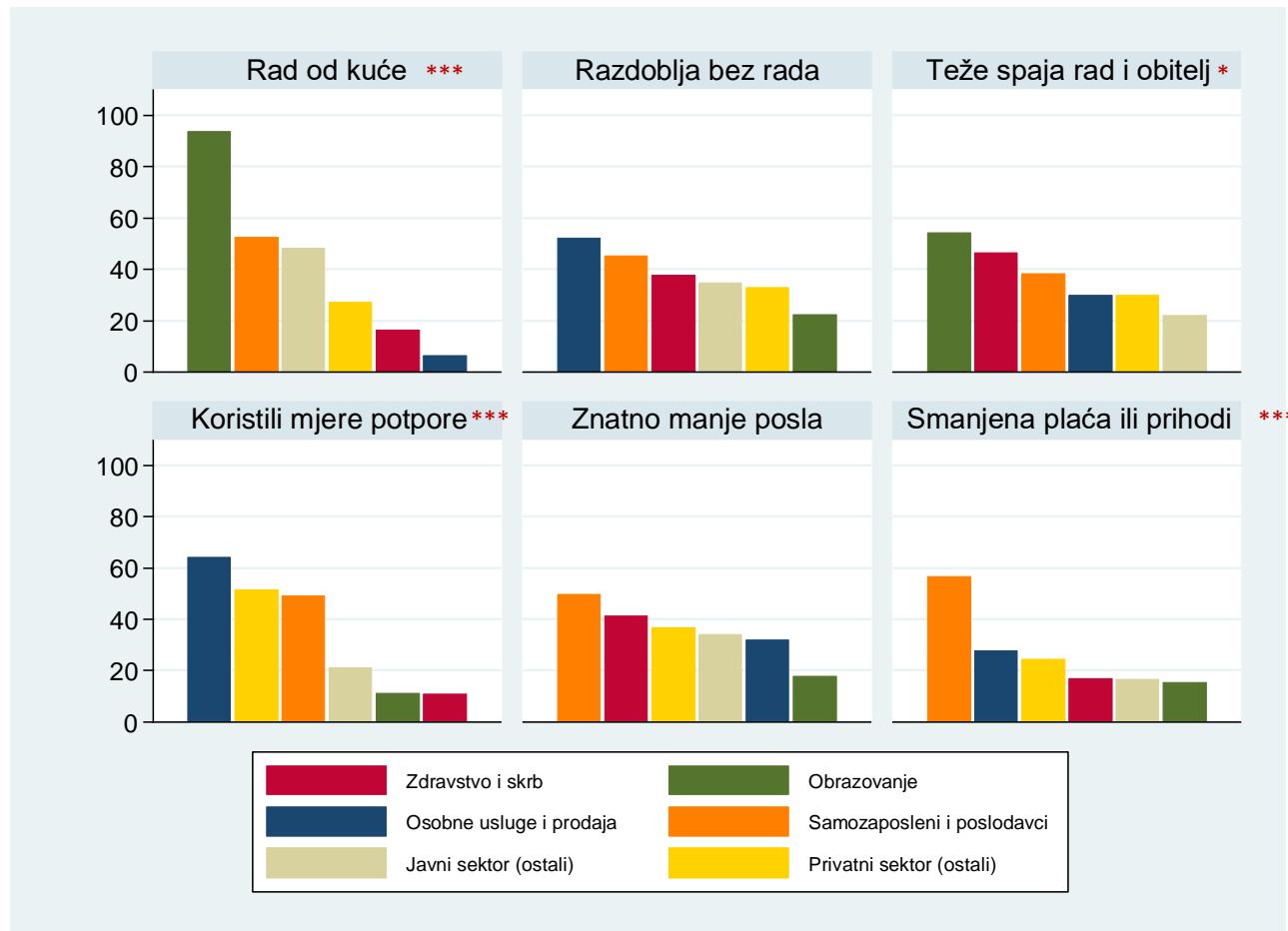

85,3% zaposlenih iskusilo je neku od navedenih promjena, u prosjeku njih 1,93

Različitost iskustava za pojedine skupine zaposlenih:

- Zaposlene smo podijelili na sljedeće skupine
  - **Radnici u zdravstvu i skrbi (ISCO 22,32,53)**: u izravnom/povećanom kontaktu sa bolesnima i rizičnim skupinama (59).
  - **Radnici u obrazovanju (ISCO 23)**: u izravnom/povećanom kontaktu sa bolesnima i rizičnim (76)
  - **Zaposlenici u uslužnim i trgovačkim zanimanjima (ISCO 51, 52, 91,94,95)**: rad počiva na izravnom kontaktu sa strankama, rad najviše pogoden lockdownom (68)
  - **Samozaposleni i poslodavci**: Prihodi i mogućnost poslovanja izravno ograničeni epidemijom i reakcijom na nju. Izravni korisnici mjera (ali samo vlasnici tvrtki/obrta) Dvije trećine ove skupine čine samozaposleni – radnici za vlastiti račun (69).
  - **Ostali zaposlenici javnog sektora**: radna mjesta i plaće nisu bili izravno ugroženi (161)
  - **Ostali zaposlenici privatnog sektora**: potencijalno veći rizik gubitka prihoda ili posla (269)

Specifičnosti rada tijekom prvog vala epidemije: zastupljenosti pojedinih pojava

χ^2 test: *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05

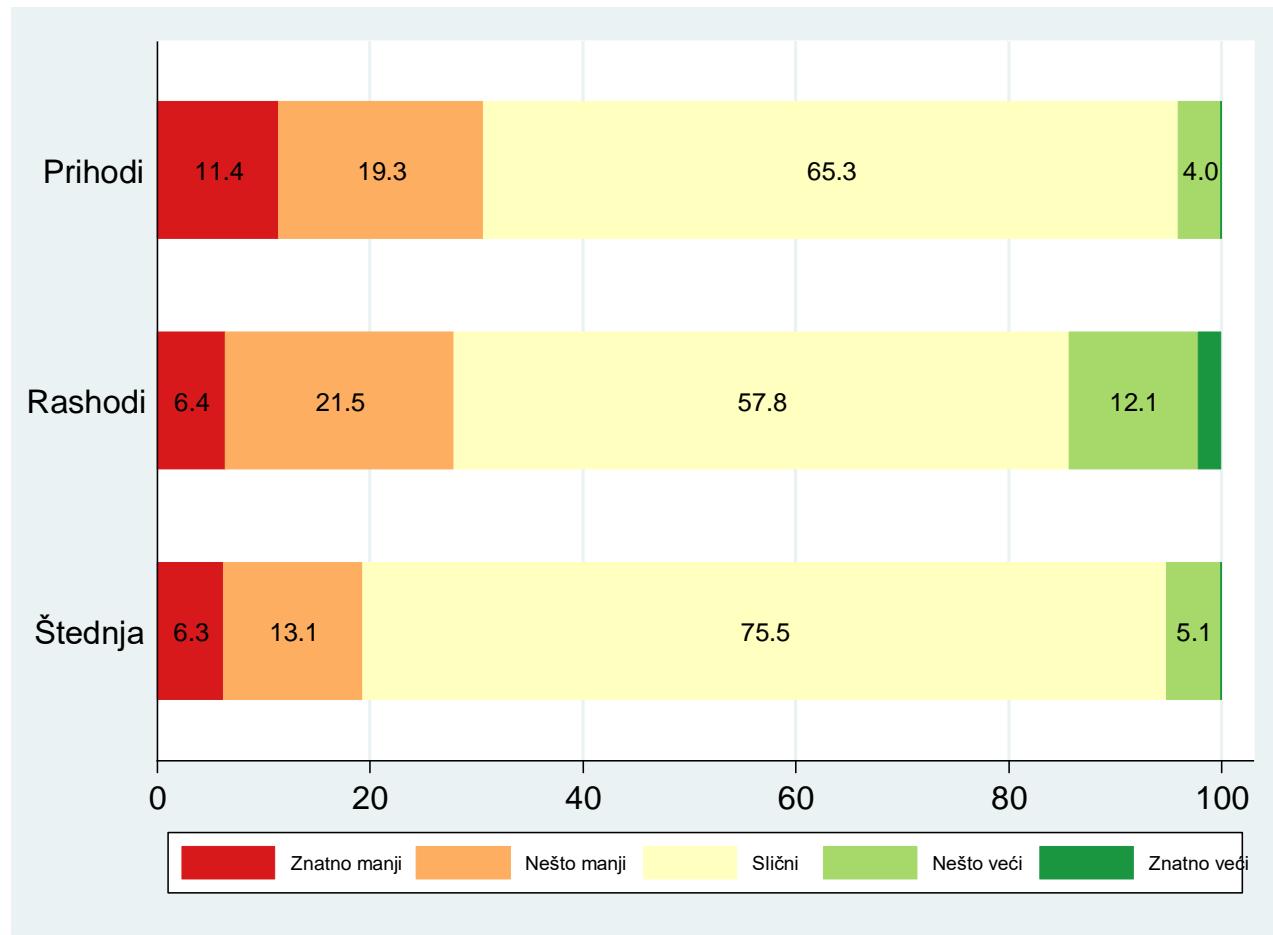
Odrednice povećanja teškoća u spajanju obitelji i rada (logit)

	(1)		(2)		(3)		(4)	
Promjene u sferi rada	Log (OR)	Z	Log (OR)	Z	Log (OR)	Z	Log (OR)	Z
Imali razdoblje u kojem ste radili od kuće?	0.524*	(2.47)	0.385	(1.78)	0.287	(1.17)	0.598	(1.72)
Imali razdoblja u kojima niste radili?	0.126	(0.55)	0.131	(0.55)	0.112	(0.45)	0.345	(0.92)
Imali značajno manje posla na radnom mjestu nego je uobičajeno?	0.408	(1.83)	0.272	(1.13)	0.328	(1.32)	0.955*	(2.57)
Rodna dimenzija								
Spol: žena		0.420	(1.88)	0.334	(1.43)	1.170**	(2.88)	
Ž* radili od kuće						-0.521	(-1.14)	
Ž* razdoblja bez rada						-0.460	(-0.93)	
Ž* znatno manje posla						-1.142*	(-2.39)	
Sastav kućanstva								
Djece predškolske dobi (1-6) u kućanstvu		0.365	(1.66)	0.431*	(1.98)	0.445*	(2.17)	
Djece u dobi razredne nastave (7-10) u kućanstvu		0.826***	(3.51)	0.873***	(3.63)	0.892***	(3.67)	
Djece u dobi predmetne nastave (11-14) u kućanstvu		0.832***	(3.63)	0.896***	(3.78)	0.897***	(3.79)	
Djece srednjoškolske dobi (15-18) u kućanstvu		0.148	(0.61)	0.103	(0.42)	0.0649	(0.27)	
Osoba starijih od 80 u kućanstvu		0.413	(1.35)	0.469	(1.49)	0.525	(1.71)	
Područje rada								
Zaposlen u zdravstvu ili skrbi					1.224**	(2.81)	1.148*	(2.55)
Obrazovni djelatnik					1.636***	(4.24)	1.594***	(4.10)
Osobne usluge ili prodaja					0.447	(0.95)	0.412	(0.89)
Samozaposleni i poslodavci					0.788*	(1.97)	0.645	(1.57)
Ostali zaposlenici, javni sektor (ref.)					0	(.)	0	(.)
Ostali zaposlenici privatni sektor					0.510	(1.74)	0.507	(1.70)
N	654		654		654		654	
Pseudo R ²	0.019		0.084		0.112		0.129	
BIC	757.0		747.1		759.0		766.0	

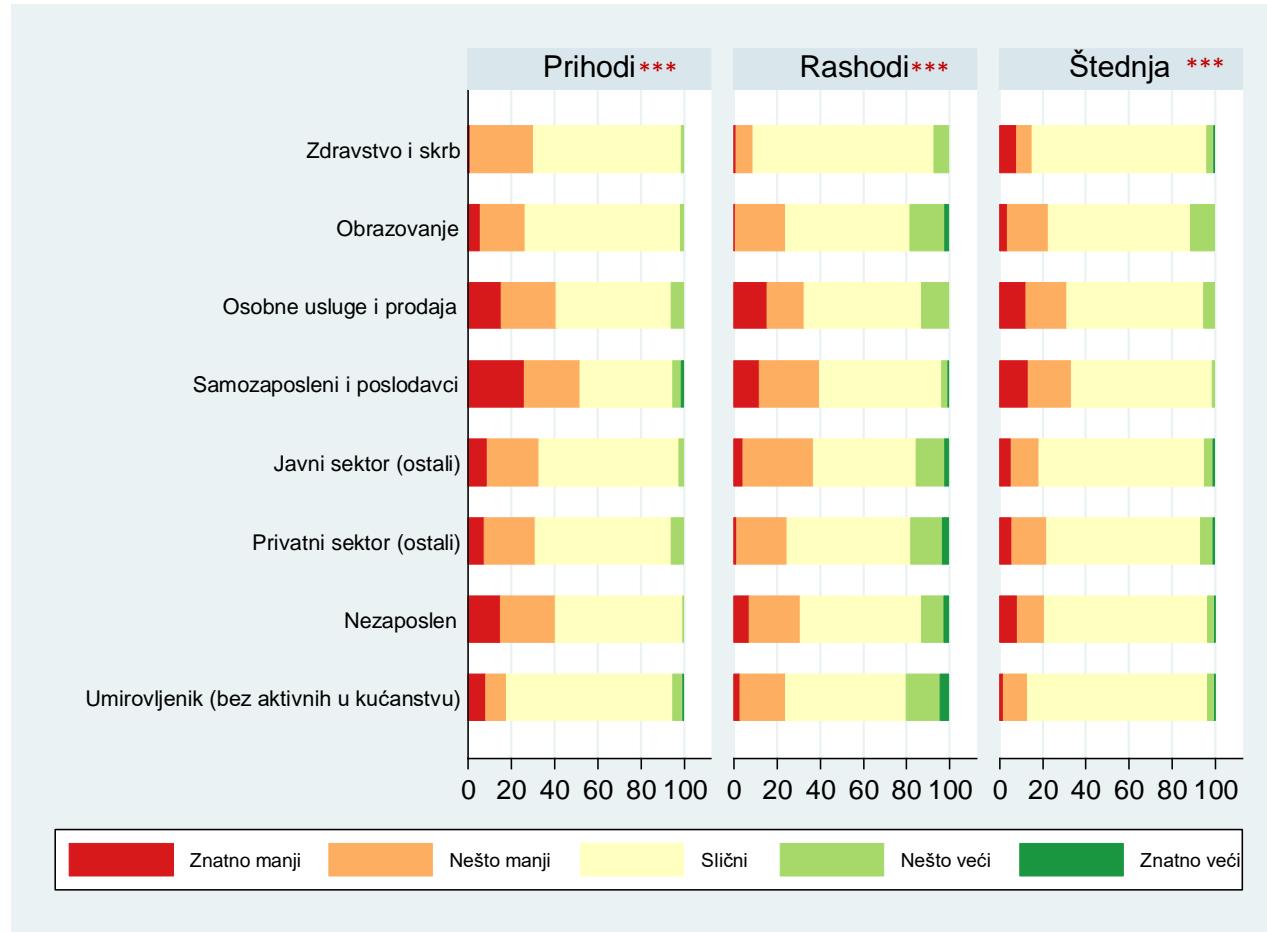
Odrednice smanjenja plaće ili prihoda

	Log (OR)	Z
Promjene u sferi rada		
Imali razdoblje u kojem ste radili od kuće?	0.04	(0.10)
Imali razdoblja u kojima niste radili?	1.07***	(3.64)
Poslodavac koristio mjeru potpore za očuvanje radnih mjesta	0.94**	(2.85)
Imali značajno manje posla na radnom mjestu nego je uobičajeno?	0.29	(0.93)
Područje i vrsta rada		
Zaposlen u zdravstvu ili skrbici	-0.04	(-0.06)
Obrazovni djelatnik	0.45	(0.82)
Osobne usluge ili prodaja	0.44	(0.78)
Samozaposleni i poslodavci	2.12***	(3.91)
Ostali zaposlenici, javni sektor (ref.)	0.00	(.)
Ostali zaposlenici privatni sektor	0.48	(1.10)
Zaposlenik s ugovorom na određeno	-0.39	(-0.82)
Spol i dob		
Spol: žena	-0.43	(-1.51)
Dob	0.30*	(2.55)
Dob ²	-0.36**	(-2.69)
Obrazovanje		
Bez srednje škole	-1.37	(-1.51)
Trogodišnja strukovna (KV)	-0.64	(-0.98)
Tehnička srednja ili gimnazija (SSS)	-0.31	(-0.83)
Stručni studij ili prvostupnik	-0.12	(-0.31)
Diplomski sveučilišni studij ili više (ref.)	0.00	(.)
Kvintil ekvivalentnog dohotka		
Najniži dohodovni kvintil (ekv.)	-0.28	(-0.40)
2. dohodovni kvintil	-0.06	(-0.09)
3. dohodovni kvintil (ref.)	0.00	(.)
4. dohodovni kvintil	0.05	(0.09)
Najviši dohodovni kvintil	-0.36	(-0.77)
Nepoznati dohodak	0.03	(0.05)
N	542	
Pseudo R ²	0.202	
BIC	600.2	

Promjene u financijama kućanstva tijekom prvog vala epidemije

Promjene u prihodima, rashodima i štednji za pojedine skupine zaposlenih, nezaposlene i umirovljenike.

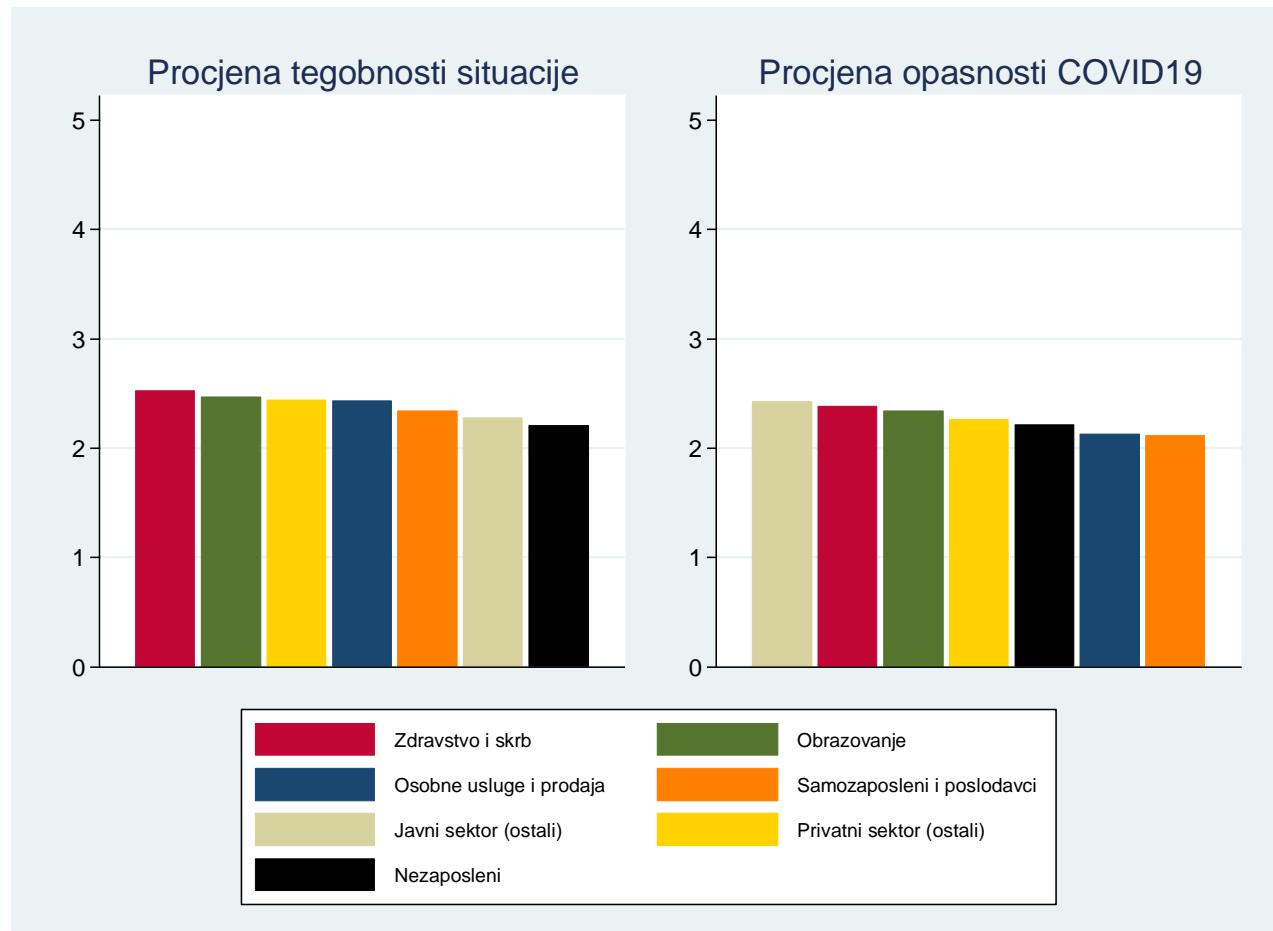

Oneway Anova, F vrijednost: *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05 (razlike parova: samozaposleni vs. ostali zap.)

Odrednice promjene prihoda tijekom prvog vala epidemije

	b	t
Radni status (ref: umirovljenik bez aktivnih ukućana)		
Zaposlenik - Zdravstvo i skrb	-0.17	(-1.43)
Zaposlenik - Obrazovanje	-0.17	(-1.37)
Zaposlenik - Osobne usluge i prodaja	-0.32**	(-3.17)
Samozaposleni i poslodavci	-0.53***	(-4.88)
Zaposlenik - Javni sektor (ostali)	-0.28**	(-3.12)
Zaposlenik - Privatni sektor (ostali)	-0.21**	(-2.75)
Nezaposlen	-0.36***	(-4.44)
Kvintil ekvivalentnog dohotka (ref. najniži)		
2. dohodovni kvintil	0.05	(0.49)
3. dohodovni kvintil	0.05	(0.49)
4. dohodovni kvintil	0.32**	(3.01)
Najviši dohodovni kvintil	0.28**	(2.63)
Nepoznat dohodak	0.22*	(2.39)
Tip kućanstva (ref: samačko)		
Obitelj s djecom	-0.06	(-0.56)
Obitelj bez djece u kućanstvu	0.00	(0.03)
Jednoroditeljska obitelj	-0.11	(-0.84)
Višegeneracijsko ili neobiteljsko kućanstvo	-0.06	(-0.53)
Regija (ref: Zagreb)		
Slavonija	0.13*	(2.12)
Središnja Hrvatska	0.06	(0.80)
Sjeverna Hrvatska	0.18*	(2.51)
Istra i Primorje	-0.33***	(-4.68)
Dalmacija	-0.11	(-1.77)
N	1119	
R ²	0.106	
Adjusted R ²	0.089	

Područje rada i percepcija situacije

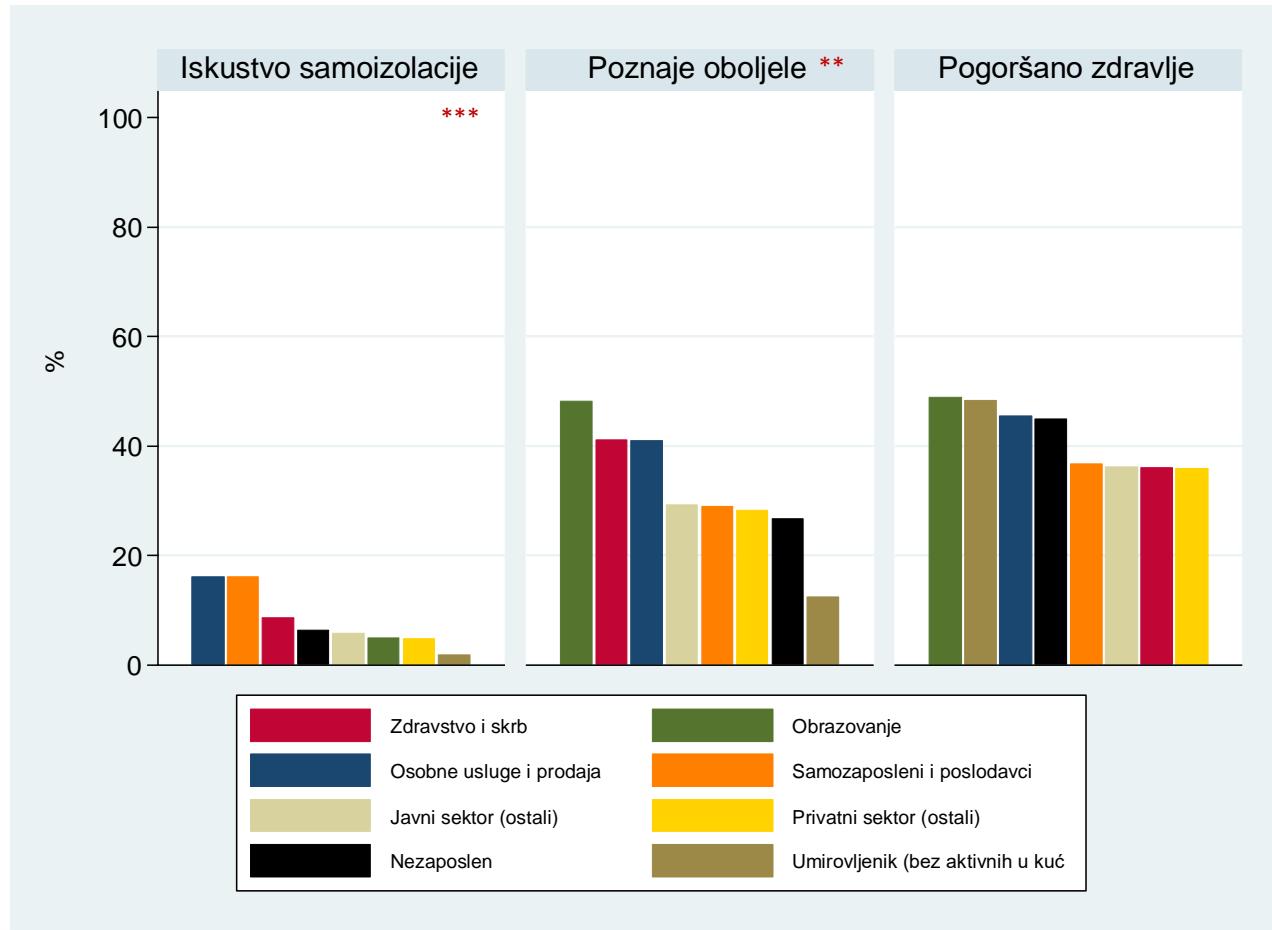
Oneway Anova, F vrijednost: *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05.

Radne odrednice nepovoljne percepcije situacije života u okvirima epidemije

(samo osobe zaposlene kroz čitavo razdoblje)

	b	t
Područje i vrsta rada		
Zaposlen u zdravstvu ili skrbi	0.30	(1.68)
Obrazovni djelatnik	0.17	(0.84)
Osobne usluge ili prodaja	0.25	(1.53)
Samozaposleni i poslodavci	0.02	(0.11)
Ostali zaposlenici, javni sektor (ref.)		
Ostali zaposlenici privatni sektor	0.31**	(2.69)
Zaposlenik s ugovorom na određeno	-0.04	(-0.25)
Promjene u sferi rada		
Imali razdoblje u kojem ste radili od kuće?	0.04	(0.45)
Imali razdoblja u kojima niste radili?	-0.04	(-0.43)
Teže spajali radne i obiteljske obaveze nego uobičajeno?	0.16	(1.77)
Poslodavac koristio mjeru potpore za očuvanje radnih mjesta	-0.27**	(-2.84)
Imali značajno manje posla na radnom mjestu nego je uobičajeno?	0.36***	(3.95)
Smanjena plaća ili drugi prihodi od rada	0.01	(0.08)
Constant	2.14***	(19.04)
N	541	
R ²	0.068	
Adjusted R ²	0.047	

Područje rada, kontakt s epidemijom i samoprocjena učinka epidemije na zdravlje

χ^2 test: *** p<0,001, ** p<0,01, * p<0,05

Zaključci (1)

- Promjena zaposlenosti konzistentna s administrativnim podacima: u rujnu 2020. za 1,1% manja nego prije epidemije (95%CI: -3,5% - +1,6%). Izostanak sezonskog rasta.
- 2,6% izgubilo posao zbog epidemije, ali 95% ostali zaposleni kroz razdoblje.
- Raširen utjecaj epidemije na iskustvo rada: šest sedmina zaposlenih, u prosjeku dva od navedenih šest elemenata.
- Razlike između skupina radnika u promjeni iskustva rada: rad od kuće (obrazovanje), mjere potpore (privatni sektor, posebno usluge), smanjena plaća ili primanja (samozaposleni)
- Usklađivanje rad-obitelj: češće otežano zaposlenicima u zdravstvu i obrazovanju, roditeljima prdškolske i posebno osnovnoškolske djece, te ženama. Rad od kuće ne pomaže, a smanjenje intenziteta posla kod muškaraca je povezan s otežanjem usklađivanja.
- Pojava smanjenja osobnih prihoda povezano je s primanjem potpora i razdobljima bez rada, ali ne i smanjenog obima posla. Učestalije kod samozaposlenih i poslodavaca, te osoba srednje dobi. Nevezano uz kvintil prihoda kućanstva, obrazovanja ili položaj zaposlenika u zaposlenju.

Zaključci (2)

- Financije kućanstva: kroz prvi val epidemije učestalo su umanjeni prihodi (37%) rashodi (28%) i štednja (19%). Prihodi i štednja rasli su tek svakom dvadesetom, a troškovi svakom sedmom sudioniku.
- Izraženije kod samozaposlenih i poslodavaca. Svim vrstama zaposlenika kretanje prihoda kućanstva je u prosjeku nepovoljnije no umirovljenicima.
- Manje učestala negativna promjena dohotka u višim dohodovnim kvintilima, Slavoniji i sjevernoj hrvatskoj, a viša u južnoj hrvatskoj.
- Razlike u percepciji tegobnosti situacije i opasnosti od epidemije s obzirom na vrstu zaposlenja nisu izražene. Tegobnost percipiraju izraženijom zaposlenici privatnog sektora, oni kojima se obim posla smanjio, te koji nisu bili korisnici kriznih potpora.
- Iskustvo samoizolacije učestalije kod poslodavaca te radnika u uslugama i prodaji
- Poznavanje oboljelih češće među ključnim radnicima čiji posao uključuje brojne kontakte
- Procjena 43,9% odrasle populacije iskazuje da im se pogoršalo zdravlje tijekom krize. No razlike među skupinama zaposlenih (te umirovljenicima i nezaposlenima) ne dosiju razinu statističke značajnosti.